

NED. MAATSCHAPPIJ TOT BEVORDERING DER TANDHEELKUNDE

VERKORTE NOTULEN

van de Zes en Dertigste Algemeene Vergadering (Vier en Twintigste Jaarvergadering) van de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde, op Zaterdag 29 Januari 1938 en Zondag 30 Januari 1938 (resp. te 4 uur en te 10 uur) in het Jaarbeurs-Restaurant te Utrecht.

Voorzitter: B. J. Brugman.

Aanwezigen: volgens presentielijst werd de vergadering door 180 leden bezocht.

I. ZITTING VAN ZATERDAGMIDDAG 4 UUR.

1. *Opening.*

De Voorzitter.

Mijne Dames en Heeren! Der traditie getrouw richt Uw Voorzitter enkele woorden tot U, alvorens de vergadering te openen.

Uit de jaarverslagen van de Afdeelingen en de Commissies hebben wij met genoegen mogen constateeren, dat over de geheele linie een grootere activiteit valt waar te nemen en de belangstelling voor het Maatschappij-werk en de sociale problemen, daaraan verbonden, groeiende is.

Ongetwijfeld vindt dit voor een deel zijn oorzaak in het vermeerderen en kleiner maken der Afdeelingen, hetgeen in de laatste jaren nogal eens heeft plaats gehad, waardoor het aantal functionarissen in onze Maatschappij-organisatie wordt uitgebreid, de gelegenheid en de animo om de vergaderingen bij te wonen wordt bevorderd, waarbij het interne afdelingsleven aan intensiteit wint.

Voor een ander deel vindt het bovengenoemd verschijnsel zijn oorzaak in de veranderde tijdsomstandigheden. Hadden in vroegere jaren, bij een kleiner aantal tandartsen, in economisch gunstige tijden 'met geringer vraag naar tandheelkundige hulp, de problemen, vooral op sociaal tandheelkundig gebied, vaak slechts theoretische en academische waarde, thans komen deze, door de snelle aanwas van het aantal tandartsen en de minder gunstige economische tijden, in het brandpunt der belangstelling en de praktische en maatschappelijke toepassing ervan te staan.

Was het voorheen de tijd van studeeren en voorbereiden, thans is het de tijd van organiseeren en ordenen. Het een en ander maakte het

noodzakelijk het arbeidstempo in onze Maatschappij-werkzaamheden te versnellen, waarover men zich wel eens ongerust maakte, waar dat niet-min noodig was, wilde men niet achter de feiten komen aanhinken.

Veel is er in de afgelopen jaren gedaan en veel is er bereikt en dat stemt ons uiterst dankbaar, maar laten wij tevens vaststellen, dat wij er nog lang niet zijn en een veelzijdige taak ons nog wacht. Wij zullen onze krachten moeten wijden aan het verder uitwerken en consolideeren van datgene, wat ons de laatste jaren als „nieuw” is gebracht. Daarnaast zal het reviseeren van wat wij als „oud” mogen beschouwen niet achterwege moge blijven. Eveneens zal het noodig zijn de Statuten en het Huishoudelijk Reglement onzer Maatschappij grondig te herzien. De groeiende organisatie maakt het noodig, dat meer dan vroeger een greep naar de reglementen wordt gedaan, waarbij blijkt, dat nu reeds enkele artikelen verouderd zijn en niet meer aan de tegenwoordige behoefte voldoen. Men bedenke hierbij, dat het nooit mogelijk zal zijn, via een reglement in alles te voorzien en op alle mogelijke gebeurtenissen voorbereid te zijn. In dergelijke gevallen hoort men zich te schikken naar de geldende opvattingen en zich te richten naar een vereenigingsethiek, die alhoewel niet neergeschreven, ongetwijfeld toch bestaat. Een belangrijk deel van het Maatschappij-werk ligt in handen van de permanente commissies en deze hebben ook weder in het afgelopen jaar zich, met opoffering van veel tijd, met animo en groote werklust van deze belangrijke taak gekweten, waarvoor onze oprechte dank en waardeering.

Een handicap bij al onze bemoeiingen is nog steeds het euvel der onbevoegde uitoefening der tandheelkunde, een euvel, dat van jaar tot jaar toeneemt en thans zoodanige afmetingen heeft aangenomen, dat spoedige en krachtige maatregelen niet achterwege kunnen en mogen blijven. Onzerzijds is met klem van redenen op de noodzakelijkheid van ingrijpen van hoogerhand gewezen en de toezegging ons gedaan, dat aan deze onbevoegde uitoefening krachtdadig een eind gemaakt zou worden, zoodra de kwestie van enkele zoogenaamde gedupeerde tand-technici zou zijn geregeld, heeft ons verder een afwachtende houding doen aannemen. Het kwaad woekert van dag tot dag voort, de klachten zijn legio en met spanning en ongeduld zien wij naar de toegezegde maatregelen uit, die ons de beloofde en uiteindelijke liquidatie van dit maatschappelijk kwaad zullen brengen.

Wachten is het ook nog steeds op de reorganisatie van het tandheelkundig onderwijs. Met voldoening constateerden wij, dat Z.Exc. de Minister van Onderwijs, in de zitting van de Tweede Kamer op 14 December 1937, o.a. een aanvulling van de Hooger Onderwijswet, met bepalingen omtrent het tandheelkundig onderwijs en een ontwerp van een Algemeenen Maatregel van Bestuur, regelende de tandheelkundige examens heeft aangekondigd en daarbij gewag heeft gemaakt van het belangrijke onderwijsrapport-1926 van onze Maatschappij. Wij hopen en verwachten, dat wij in de gelegenheid gesteld zullen worden van deze wijzigingen kennis te kunnen nemen, alvorens deze ter behandeling in de Tweede Kamer zullen verschijnen.

Dames en Heeren! Belangrijke punten op de agenda vragen Uw aan-

dacht en wij zullen met den ons beschikbaren tijd moeten woekeren. Bij het behandelen der vraagstukken, die ons heden en morgen zullen bezighouden zullen meeningsverschillen bestaan en wij zullen moeilijk voor alles een oplossing kunnen vinden, die een ieder volkomen bevredigt. Wel mogen wij verwachten, dat indien een oplossing dier vraagstukken met een meerderheid van stemmen is aanvaard, een minderheid zich daarbij loyaal zal neerleggen. Alleen op deze wijze blijft de zoo noodige eenheid in onze gelederen bewaard en wordt het werk van Uw bestuurden en commissies niet onmogelijk gemaakt.

Het is de 24e maal, dat wij in jaarvergadering bijeenkomen. De volgende zal de 25e zijn! Dit beteekent een jubileum. Dit jaar zullen noodzakelijkerwijs de voorbereidingen getroffen moeten worden om dit jubileum op waardige wijze te vieren. Met het Tandheelkundig Genootschap en de Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen, die beiden gelijktijdig jubileeren, zullen wij U een nationaal tandheelkundig feest bereiden. Wij behoeven daarbij Uwe gewaardeerde steun en medewerking, die gij bij andere gelegenheden ook immer gaarne hebt willen verleenen en waarop ik thans eveneens een beroep doe, om deze 24e Jaarvergadering, die ik thans open, tot een goed einde te brengen. (Applaus).

2. *Notulen en ingekomen stukken.*

De Voorzitter:

De verkorte notulen van de 35e Algemeene Vergadering zijn opgenomen in het Tijdschrift voor Tandheelkunde van October 1937.

Heeft iemand op- of aanmerkingen?

Zoo niet, dan zijn deze gearresteerd met dank aan de commissie van redactie.

De heer Salomons

Er zijn eenige berichten van verbinding ingekomen o.a. van de collegae Vreedenburg, Nord, Stork, Mijnaernds, Crombach en Van der Goot.

Er is verder een telegram van Mr. Nord Thomson, dat hij door een pleidooi is opgehouden.

Er is een schrijven van collega Frederikse uit Nijmegen over de begrooting, dat daarbij aan de orde zal komen.

3. *Jaarverslag van den secretaris H.B. over 1937. —*

Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heeren! Het is thans voor de twaalfde maal, dat op mij de taak rust, U verslag uit te brengen over de lotgevallen onzer Maatschappij in het afgelopen jaar.

Gelukkig beweegt het ledental zich nog steeds in stijgende lijn, maar het is toch zeer te betreuren, dat 15 collega's hebben gemeend, om verschillende redenen voor het lidmaatschap der Maatschappij te moeten bedanken.

Drie leden, de collegae Kievit en Schijff uit den Haag,

en *Hirdes* uit *Almelo* ontvielen ons door overlijden. Daar 70 nieuwe leden zich aanmeldden, is de toename dus 52 leden, waardoor het totaal, dat op 1 Januari 1937 930 bedroeg, thans gestegen is tot 982.

Hoewel deze aanwas bevredigend is te noemen, is het toch jammer, dat nog zoovele collega's meenen zich te moeten isoleren door niet tot de Maatschappij toe te treden. — Wanneer deze afzijdigen zouden kunnen beseffen, hoezeer zij de totstandkoming van regelingen bemoeilijken, die slechts ten doel hebben onze professie te beschermen en voor ondergaan te behoeden, zouden zij hun afwijzende houding zeker herzien. — Het zal daarom noodig zijn maatregelen te beramen, om te trachten deze buitenstaanders tot het inzicht te brengen, dat het in deze tijden slechts door organisatie en eenheid mogelijk zal zijn onze standsbelangen naar behooren te dienen.

Door de oprichting van de Afdeling *Friesland* per 1 Maart j.l. is het aantal afdelingen onzer Maatschappij gestegen tot 12.

Onze 982 leden zijn als volgt over de afdelingen verdeeld:

Afdeling Amsterdam	134
„ Noord-Holland	86
„ Het Gooi en Omstreken	40
„ den Haag en Omstreken	134
„ Rotterdam en Omstreken	130
„ N.-Brabant—Zeeland	90
„ Utrecht	93
„ Gelderland	101
„ Limburg	39
„ Overijssel	56
„ Noord-Nederland	45
„ Friesland	30
„ Ned. Indië	4
totaal	982

Het behoeft geen betoeg, dat de nog steeds ongunstige economische verhoudingen, ook op de tandheekkundige practijken, hun stempel drukken.

Waar de Regeering nog in gebreke is gebleven krachtige maatregelen te nemen tot bestrijding van de onbevoegde uitoefening der tandheekkunde, wordt de strijd om het bestaan, vooral voor de jongere collega's, steeds moeilijker.

Het *D.B.* kwam dit jaar 12 maal bijeen. In de samenstelling kwam belangrijke wijziging, doordat collega *Noord* als voorzitter werd opgevolgd door collega *Brugman*, en *Van Hasselt* door *Loeb*.

Onder leiding van onzen nieuwen voorzitter bleef de samenwerking buitengewoon aangenaam en vriendschappelijk, waardoor vele belangrijke besluiten en maatregelen werden genomen of voorbereid.

Het Hoofdbestuur kwam dit jaar driemaal in vergadering bijeen en wel op 22 en 23 Mei te Amsterdam, ter voorbereiding van de zomerverga-

dering te Hilversum, op 26 Juni in buitengewone spoedvergadering te Utrecht, ter bespreking van de moeilijkheden gerezen door het optreden van de Afdeling Gelderland inzake de regeling van het middenstands-vraagstuk, waarbij het H.B. genoodzaakt werd een spoedeischend Bindend Besluit te nemen, en op 18 en 19 December te Amsterdam, ter voorbereiding van deze Jaarvergadering.

In de samenstelling van het H.B. hadden enkele wijzigingen plaats, omdat de collegae Oddens, Kranenburg en Berkenbosch Berends aftraden en werden vervangen door Broese van Groenou, Van der Mey de Bie en Van Hoeve, terwijl collega Moulijn de nieuw opgerichte afdeling Friesland in het H.B. vertegenwoordigde.

Er werden dit jaar twee *algemeene vergaderingen* gehouden, n.l. op 6 en 7 Februari de Jaarvergadering te Utrecht, en op 2 en 3 Juli de zomervergadering te Hilversum. Op de Jaarvergadering werd, na de gebruikelijke jaarverslagen van secretaris, penningmeester, afdelingen en commissies, aan de orde gesteld de verkiezing van een voorzitter en een penningmeester der Maatschappij.

Nadat zich bij de candidaatstelling voor voorzitter eenige ernstige moeilijkheden van internen aard hadden voorgedaan, die gelukkig tijdig konden worden opgelost, werd collega B. J. Brugman met groote meerderheid van stemmen tot voorzitter gekozen en verklaarde deze zich bereid deze moeilijke en verantwoordelijke functie te aanvaarden.

Ook Edel als penningmeester en ondergeteekende als secretaris werden voor twee jaar herkozen.

In de Besturende Commissie van het Steunorgaan werd als secretaris benoemd, in de plaats van collega Krijn Verhoeven, die gemeend had hiervoor te moeten bedanken, collega W. C. Koldewijn, te Amsterdam, terwijl ook de C.Z.C. in zijn geheel werd herkozen.

Op Zaterdagavond hield Mr. G. H. E. Nord Thomson juridische beschouwingen over onbevoegde uitoefening der tandheelkunde, gevolgd door een lezing van collega Buismán, getiteld: „Wat kan de Maatschappij voor den aanstaanden en voor den jongen tandarts doen?“. Naar aanleiding van de inleiding van collega Buismán ontspoon zich een uitvoerig debat over het tandheelkundig onderwijs te Utrecht en de verhouding tusschen de Lectoren aan het Tandheelkundig Instituut te Utrecht en de Maatschappij, waarbij tot slot de volgende motie werd aangenomen:

„De Algemeene Vergadering der Ned. Mij. t. Bev. d. Tandh. op 6 Febr. 1937 bijeen,

„gehoord de uiteenzetting van haren voorzitter en na kennisname van de door de O en E-Commissie met het College van „Lectoren gevoerde correspondentie betreffende wenschelijkheden „ter verbetering van het onderwijs,

„spreekt haar vertrouwen uit in het door het D.B. der Maatschappij gevoerde beleid”.

Op Zondagochtend werd de vergadering heropend onder leiding van den vice-voorzitter, collega *Brugman*.

Nadat voor den aanvang der vergadering door collega *Schutte Jr.* een demonstratie werd gegeven van een lachgasapparaat, stelde de voorzitter aan de orde de benoeming van den aftredenden voorzitter, collega *Nord*, tot Eerelid der Maatschappij, welk voorstel met daverend applaus werd begroet en met algemeene stemmen werd aangenomen. Daarna verscheen collega *Nord* weer ter vergadering en nam de leiding over en stelde aan de orde het rapport van de Commissie tot Bestudeering van Minimum-Tarieven voor laboratoriumwerkzaamheden, welk rapport werd ingeleid door den voorzitter der Commissie, collega *Jan Visser* en nog nader toegelicht door den als gast aanwezigen heer *Cruick*, onzen adviseur-bedrijfseconoom.

Het rapport, alsook de daaruit voortvloeiende voorstellen van het D.B. werden met algemeene stemmen aanvaard.

Vervolgens bood de vice-voorzitter, collega *Nord*, met een toepasselijke rede, waarin hij zijn groote verdiensten voor de tandheelkunde in het algemeen en voor onze Maatschappij in het bijzonder schetste, het eerelidmaatschap der Maatschappij aan, voor welke onderscheiding het jongste Eerelid zijn dank uitsprak.

Nadat ten slotte collega *Margadant* eenige mededeelingen had gedaan inzake het Middenstandsvraagstuk, werd het H.B. volmacht verleend, om eventueel de middelen ter beschikking der V.S.M.M. te stellen, die deze stichting noodig zal hebben om een aanvang met haar werkzaamheden te kunnen maken.

Met een woord van dank en afscheid aan zijn medewerkers, gaf voorzitter *Nord* den hamer over aan zijn opvolger collega *Brugman*, die met een korte rede het voorzitterschap aanvaardde.

Op uitnodiging van de jonge afdeling Het Gooi en Omstreken werd besloten de zomervergadering te Hilversum te houden.

Voor de Zomervergadering, op 2 en 3 Juli in Hotel Gooiland te Hilversum, waren verschillende autoriteiten uitgenoodigd. De Minister van Sociale Zaken liet zich vertegenwoordigen door Dr. v. d. *Berg*, den directeur-generaal der volksgezondheid. De Hoofdinspecteur der Volksgezondheid, Dr. *Eykel*, was tot zijn spijt verhinderd de vergadering te bezoeken, terwijl de Burgemeester van Hilversum ons de eer aandeed een deel der vergadering bij te wonen.

Na de openingsrede van den voorzitter, de behandeling van notulen en ingekomen stukken werden enkele artikelen van het Huishoudelijk Reglement gewijzigd, waardoor o.a. de C.T.V. werd gereorganiseerd en omgedoopt in „Centrale Raad”.

Op voorstel van het Hoofdbestuur werd aan collega *A. A. H. Hamer*, den eersten voorzitter onzer Maatschappij, die zijn 50-jarig jubileum als tandarts herdacht en als gast ter vergadering aanwezig was, voor zijn groote verdiensten voor de tandheelkunde, het erevoorzitterschap der Maatschappij aangeboden, welke hooge onderscheiding door collega *Hamer* met een welsprekende rede werd aanvaard.

Het rapport der Commissie tot Samenwerking van onze Maatschappij

met de V. v. N. T., werd ongewijzigd met algemeene stemmen aangenomen.

Verder deed de voorzitter mededeelingen over de plannen tot het vieren van het 25-jarig jubileum onzer Maatschappij in 1939.

Na behandeling van het jaarverslag over 1936 van het Tijdschrift voor Tandheelkunde, werd collega B e c k e r in de gelegenheid gesteld zijn interpellatie te houden over het beleid der Centrale Ziekenfonds-Commissie. De voorzitter deed toezegging, dat het geheele ziekenfonds-vraagstuk op de a.s. Jaarvergadering op de agenda zou worden geplaatst.

Om 6 uur had de officieele ontvangst door het Gemeentebestuur op het mooie Hilversumsche Raadhuis plaats, waarbij een thee werd aangeboden.

Om 8.30 heropende de voorzitter de vergadering en stelde aan de orde het spoedeischend Bindend Besluit, in de H.B.-vergadering van 26 Juni genomen naar aanleiding van de houding door de Afdeling Gelderland ten aanzien van het middenstandsvraagstuk aangenomen.

Na zeer uitvoerige discussies besloot de vergadering de beslissing over het spoedeischend Bindend Besluit aan te houden tot deze Jaarvergadering.

Na heropening der vergadering op Zaterdagochtend, heette de voorzitter in de allereerste plaats onze gasten: Dr. v. d. B e r g, den directeur-generaal der volksgezondheid, als vertegenwoordiger van Z.E. den Minister van Sociale Zaken, den Burgemeester van Hilversum en Prof. H e r i n g a, voorzitter der Nederlandsche Vereeniging voor Sociale Tandheelkunde, hartelijk welkom.

Hij gaf daarna het woord aan collega J a n V i s s e r, voorzitter van de Commissie tot Bestudeering van het Tandtechnikersvraagstuk tot het doen van mededeelingen over het invoeren van contrôlemaatregelen, voortvloeiende uit de overeenkomst onzer Maatschappij met de V.L.H.T. Voor het uitvoeren dier contrôlemaatregelen werd voor 1937 een crediet van f 1.000,— toegestaan.

Vervolgens kwam aan de orde het vraagstuk der schooltandverzorging, ingeleid door collega B a c k e r D i r k s, gezien van het standpunt van „Het Ivoren Kruis”, gevolgd door een inleiding van collega E i b r i n k J a n s e n over dit vraagstuk, gezien van het standpunt onzer Maatschappij.

Op beide voordrachten volgde een levendige discussie, waarbij ook het vraagstuk van den tandenborstel ter sprake kwam.

Voor het houden der volgende Zomervergadering in 1938 was een uitnodiging ontvangen van de Afdeling Limburg, die dan zijn eerste lustrum viert.

Bij de rondvraag deed collega V a n H a s s e l t mededeeling van de afwijzende uitspraak van den Gezondheidsraad, aangaande het gebruik van een lachgasapparaat door tandartsen en gaf de voorzitter enkele inlichtingen over de onbevoegde uitoefening der tandheelkunde. Nadat V a n H a s s e l t den voorzitter dank had gebracht voor zijn leiding, werd de vergadering tegen 1 uur gesloten.

Daarna begaf men zich in autobussen naar het Plashuis te Loodsrecht,

waar door de afdeling Het Gooi en Omstreken, een koffietafel werd aangeboden.

Om 4 uur was ontvangst in en bezichtiging van de Avro-studio en het feestprogramma werd besloten met een gemeenschappelijk diner in Hotel Hamdorff te Laren, waaraan onze officieele gasten deelnamen.

De Afdeling Het Gooi en Omstreken zij dank gebracht voor de ons bereide ontvangst te Hilversum.

Over de *Afdelingsverslagen*, die in extenso zijn opgenomen in het Januari-nummer van het *Tijdschrift voor Tandheelkunde*, valt niet veel te zeggen.

Het bezoek aan de afdelingsvergaderingen blijkt nog steeds niet bevredigend te zijn.

Commissieverslagen. Om niet te veel van Uw tijd in beslag te nemen, zal ik mij beperken tot het maken van enkele opmerkingen en voor de details verwijzen naar de in het *Tijdschrift* opgenomen jaarverslagen.

De *Commissie van Beheer van het Steunorgaan* heeft ook dit jaar, zooveel in haar vermogen lag, hulp verleend.

Helaas zijn door de tijdsomstandigheden de aanvragen om hulp zeer toegenomen en heeft de Voorzitter der Commissie in het *Tijdschrift* een oproep geplaatst aan alle leden der Maatschappij om het Steunorgaan naar vermogen te steunen, van welke oproep U, bij de convocatie dezer vergadering, een afdruk is toegezonden.

Wie nog geen lid is van het Steunorgaan melde zich aan bij den secretaris, collega K o l d e w i j n te Amsterdam. Elke gift is welkom.

Het *Bemiddelingsbureau* voor waarneming en assistentie in de praktijk heeft onder leiding van collega R i d d e r i n g weer in enkele gevallen zijn gewaardeerde bemiddeling verleend.

Het *Incasso-Bureau* kon zich nog steeds niet in voldoende deelname der leden verheugen.

De *Commissie voor Schooltandverzorging* wacht in het komende jaar een zware taak. Dank zij de groeiende belangstelling voor het vraagstuk der schooltandverzorging, heeft de Commissie besloten een groep collegae tot propagandisten op te leiden en een cursus te geven voor opleiding van schooltandartsen.

In verband met het vele werk, dat deze Commissie wacht, zal decentralisatie der werkwijze wel noodzakelijk zijn.

Zij zal daarbij innige samenwerking zoeken met „Het Ivoren Kruis” en de Nederlandsche Vereeniging voor Sociale Tandheelkunde.

De *O. en E. Commissie* heeft dit jaar een afwachtende houding aangenomen in verband met de door Z.E. den Minister van Onderwijs aangekondigde wijzigingen in het tandheelkundig onderwijs te Utrecht.

De „*Nazorg*”-commissie had niets bijzonders te melden.

De *Centrale Ziekenfonds-Commissie* zet haar moeilijk werk met kracht voort. De financieele regelingen met de Maatschappij voor Geneeskunst zijn nog steeds hangende. In de laatste maanden zijn verscheidene ziekenfondscontracten afgesloten volgens regeling II, zoodat meerdere fondsen beginnen in te zien, dat bijbetaling voor conserveerende hulp noodzakelijk is.

Over het beleid der C.Z.C. zal U hedenavond nog een en ander worden medegedeeld.

De *Commissie voor Beroepsethiek* heeft dit jaar weer meerdere adviezen gegeven, zoowel aan leden der Maatschappij persoonlijk, als aan het D.B. en H.B.

De *Polikliniek-Commissie* heeft weinig te doen gehad, daar de aange-
nomen voorwaarden voor het houden van poliklinieken geen moeilijkheden hebben opgeleverd.

Vanaf 1 Januari 1938 zijn ook de particuliere poliklinieken onder controle gesteld van het D.B.

De *Commissie tot Bestudeering van het Tandtechnikersvraagstuk* is uitsluitend werkzaam geweest in de Contact-Commissie. De sinds eenige maanden ingevoerde controle door onzen adviseur-bedrijfseconoom, den heer C r u c q, heeft reeds in vele gevallen aan bestaande misstanden een einde gemaakt. Om ons doel, sanering van het tandtechnisch bedrijf, geheel te kunnen bereiken, zal nog meerdere medewerking der collega's noodzakelijk zijn.

Op advies van de *Contact-Commissie* is door het D.B. in het leven geroepen een commissie, waarin de Maatschappij, de V.L.H.T. en de Vereniging van Tandheelkundigen zijn vertegenwoordigd en een Commissie waarin vertegenwoordigers onzer Maatschappij, de V.L.H.T. en de Vakbond voor Tandtechnici zijn opgenomen, die tot taak heeft de gemeenschappelijke belangen dezer groepen te behartigen.

De *Commissie voor den Middenstand*. Door de oprichting van de V.S.M.M. had deze Commissie ad hoc eigenlijk haar taak volbracht. Zij heeft zich echter bereid verklaard als adviescommissie aan het H.B. te blijven voortbestaan. De leden der Commissie zijn opgetreden als bestuursleden der V.S.M.M., zoodat dit bestuur thans is samengesteld uit de tandartsen M a r g a d a n t, voorzitter, E d e l, vice-voorzitter, L o e b, secretaris, N o r d en S a l o m o n s en de heeren Mr. B o r s t en H. G ö t z e n, leden.

Als hoofdadministrateur is benoemd Mr. V a n M o u r i k te Amsterdam, die tevens als administrateur van het opgerichte district Amsterdam optreedt.

Commissie voor Mededeelingen aan de Pers. Deze commissie heeft onder de enthousiaste leiding van collega P a e s i haar taak met kracht aangevat.

Gezien den korten tijd van haar bestaan zullen de resultaten van haar werkzaamheden nog even moeten worden afgewacht.

Hiermede ben ik aan het einde gekomen van mijn mededeelingen naar aanleiding der commissieverslagen. Ik geloof zeker Uw aller tolk te zijn, wanneer ik de collegae, die in verschillende functies, met offering van veel tijd en moeite, hun vaak moeilijke taak hebben verricht, daarvoor van harte dankzeg.

In dit afgelopen jaar hebben een vijftiental collega's hun zilveren jubileum herdacht. — Het is langzamerhand niet wel meer doenlijk een ieder persoonlijk daarmede te complimenteeren, zoodat ik meen te moeten volstaan met hun allen onze welgemeende gelukwenschen aan te bieden.

Slechts de namen van de drie jubileerende H.B.-leden Bloemendaal, Parmet en Margadant wil ik noemen, die door het H.B. werden gehuldigd. De collegae Bruske, Kayser, Joosten en Blaauw herdachten dit jaar hun 40-jarig jubileum, terwijl ik U reeds mededeelde, dat collega A. A. H. Hamer, ter eere van zijn gouden jubileum, met het erevoorzitterschap der Mij. werd vereerd. Collega Nord werd bij zijn aftreden als voorzitter het erelidmaatschap aangeboden en de Oostenrijksche Regeering heeft gemeend collega Nord, als erkenning van zijn uitnemende verdiensten op internationaal tandheelkundig gebied, het Commandeurskruis van de Orde van Verdienste aan te bieden.

Al deze groote mannen onze hulde en dank!

En ten slotte, Dames en Heeren, wil ik U nog enkele mededeelingen doen over den stand van zaken de bestrijding van de onbevoegde uitoefening der tandheelkunde betreffende.

Zooals U zich zult herinneren, werden door verschillende groepen tandtechnici weer adressen gezonden aan de Tweede Kamer, die voor hun echter geen succes opleverden.

Naar aanleiding daarvan hield de heer Moltmaker een interpellatie in de Eerste Kamer, waarbij de toenmalige Minister van Sociale Zaken nadere overweging had toegezegd.

De tegenwoordige Minister van Sociale Zaken heeft zich erover uitgelaten, dat hij trachten wil het vraagstuk der tandtechnici afdoende op te lossen.

De voorzitter en ondergeteekende hadden in verband met deze kwestie een onderhoud met Zijne Excellentie, waarbij enkele punten werden besproken, waarover ik U, in dit stadium, geen mededeelingen kan of mag doen. Het laat zich echter aanzien, dat deze bewindsman niets zal nalaten, om het vraagstuk der onbevoegde uitoefening voor goed te liquideeren.

Laten wij hopen, dat Z.E. daarin moge slagen en wel op een wijze, die ook ons zal kunnen bevredigen.

Een ander ernstig euvel van den laatsten tijd zijn de steeds meer in aantal toenemende tandheelkundige instituten, onder leiding staande van een zekeren heer Druij, den vroegeren zaakgelastigde van de groep der z.g. gedupeerde tandtechnici. Er worden thans pogingen aan-

gewend deze zaak aanhangig te maken bij een der colleges van Medisch Tuchtrecht. Of dit het gewenschte succes zal hebben, dient te worden afgewacht.

Hiermede, Dames en Heeren, ben ik gekomen aan het einde van mijn jaaroverzicht.

Wij zijn er ons ten volle van bewust, dat niet iedereen het met ons beleid eens zal zijn en dat er nog vele moeilijkheden in het komende jaar zullen moeten worden opgelost. Daarvoor zal het echter noodig zijn, dat wij op de bonafide medewerking kunnen rekenen van de leden individueel, alsook van de Afdelingen.

Hebt Gij kritiek, zegt ze ons, maar tracht ze steeds te geven in opbouwenden zin. Alleen door onze persoonlijke zwakke krachten te verenigen, kunnen wij sterk zijn.

In de hoop, dat wij op Uwe medewerking zullen mogen blijven rekenen, gaan wij de toekomst met moed en vertrouwen tegemoet.

J. A. SALOMONS,
Secretaris.

De Voorzitter:

Mag ik den secretaris dankzeggen voor zijn uitmuntend jaarverslag en voor het vele werk daaraan besteed en tevens voor zijn ijverige bemoeiingen in alle Maatschappij-vraagstukken, die in het afgelopen jaar onder zijn leiding zijn behandeld.

4. *Jaarverslag van den Penningmeester en begrooting over 1938.*

De heer Edel:

Mijnheer de Voorzitter, ik heb niets toe te voegen aan hetgeen gedrukt staat in de bijlagen. — Wellicht heeft iemand hierover iets te vragen en zal ik daarop gaarne antwoorden.

De Voorzitter:

Heeft iemand iets te vragen of op te merken?

Van deze gelegenheid, vragen te stellen, wordt door verschillende leden gebruik gemaakt.

Deze vragen betreffen de onkosten van de C.Z.C., den juridischen adviseur, het tandheelkundig jaarboekje en de post van f 500.— voor de V.S.M.M.

De penningmeester geeft hierover uitvoerige inlichtingen en ten slotte wordt besloten de post van f 500.— voor de V.S.M.M. van de begrooting af te voeren en op een reserverekening te plaatsen.

Op verzoek van een der leden doet de voorzitter de toezegging, dat leden, die niet geabonneerd zijn op het *Tijdschrift Tandheelkunde*, op verzoek aan het secretariaat een speciaal-afdruk der bijlagen zullen ontvangen.

Ten slotte leest de secretaris een schrijven voor van collega F r e d e r i k s e uit Nijmegen, die meent bezwaren te moeten maken over de

grootte uitgaven voor het secretariaat, de C.Z.C., den juridisch-adviseur en de vergaderingen van H.B. en D.B.

De heer E d e l licht toe, dat de kosten voor secretariaat, secretaris C.Z.C. en juridischen adviseur posten zijn ingevolge besluiten eener vorige algemeene vergadering en dus zoo maar niet gewijzigd kunnen worden.

De Voorzitter zegt toe, dat, in verband met de verschillende gemaakte opmerkingen, het H.B. het geheele finantiële vraagstuk nader zal bezien en zoo mogelijk met bezuinigingsvoorstellen zal komen.

Tenslotte wordt de begrooting, met de daarin aangebrachte wijziging wat betreft de post der V.S.M.M., aldus vastgesteld.

5. *Verslag van de Verificatie-Commissie en benoeming van een Verificatie-Commissie voor het loopende jaar.*

De secretaris leest het verslag van den Accountant voor en het verslag der Verificatie-Commissie, die voorstelt den penningmeester te dechargeeren, na hem dank te hebben gebracht voor zijn zeer accurate beheer. — Aldus besloten.

Na eenige discussie over de samenstelling der nieuw te benoemen Verificatie-Commissie werden daarin benoemd de heeren F l a u m e n h a f t, H e d d e m a en V a n M o p p e s.

Op voorstel van enkele leden doet de voorzitter toezegging, dat in het H.B. nader zal worden overwogen de Verificatie-Commissie een bepaalde opdracht te geven.

6. *Afdeelvingsverslagen:*

Naar aanleiding van het verslag der Afdeeling den Haag en O. wordt door één der leden gevraagd, hoe het komt dat er te Leiden zoo weinig collegae lid der Mij. zijn. — Door den secretaris, alsook door den voorzitter der afd. den Haag en O. wordt hierop geantwoord.

Een ander lid merkt op, dat volgens het verslag der afdeeling 't Gooi en O. het niet gelukt is een bindend besluit uit te vaardigen i.z. avond-sprekuren. — In de afdeeling den Haag zijn de avond-sprekuren ook ter sprake gebracht en werd verzocht deze kwestie aanhangig te maken bij het Hoofdbestuur.

De Voorzitter:

Ik heb de notulen der laatste H.B.-vergadering voor mij liggen en daarin staat:

„De heer S t u y brengt als wensch zijner afdeeling over, dat avond-sprekuren, als zijnde niet in overeenstemming met de waardigheid „van het beroep, dienen te worden afgeschaf”.

Ik heb toegezegd dit in het D.B. nader te bekijken en daarop op de volgende H.B.-vergadering nader terug te komen.

De afdeelvingsverslagen worden zonder verdere opmerkingen aanvaard.

7. *Commissieverlagen:*a. *Commissie van Beheer van het Steunorgaan.*

Door één der leden wordt de opmerking gemaakt, dat nog geen derde deel der leden contribuant is van het Steunorgaan. — Hij vraagt of het niet gewenscht zou zijn een deel der contributie in het Steunorgaan te storten.

De Voorzitter:

Het is inderdaad te betreuren, dat slechts zoo weinig collega's zich geroepen voelen aan het Steunorgaan bij te dragen. — Vandaar dan ook de oproep aan het einde van het verslag, welke oproep ik gaarne met nadruk wil ondersteunen.

Ik breng gaarne een woord van dank en hulde aan deze Commissie, die een zeer moeilijke en delicate taak moet vervullen en dat op zoo lofwaardige wijze doet.

b. *Bemiddelingsbureau voor waarneming en assistentie:*

De Voorzitter:

Ik kan U zeggen, dat wij in overleg met den Directeur van het Bemiddelingsbureau van plan zijn een commissie ad hoc te benoemen, die het H.B. zal adviseeren, wat het honorarium zal moeten zijn bij waarneming en assistentie.

c. *Incasso-bureau.*d. *Commissie voor Schoollandverzorging.*e. *Onderwijs- en Examen-Commissie.*f. *Commissie voor de Nazorg.*g. *Polikliniek-Commissie.*h. *Commissie voor Beroepsethiek.*i. *Commissie voor den Middenstand.*j. *Centrale Ziekenfonds-Commissie.*k. *Commissie tot Bestudeering van het Tandtechnikersvraagstuk.*

Een der leden vraagt, hoe het staat met de te voeren besprekingen met de dental-depôthouders, in verband met door hen geconstateerde wantoestanden bij een medische instrumentenhandel, annex dental-depôt.

De Voorzitter antwoordt, dat deze besprekingen in voorbereiding zijn, zoodat hij hoopt daarover op een volgende vergadering nadere mededeelingen te kunnen doen.

De heer Bakker vraagt alsnog toestemming een vraag te stellen aan de O.- en E.-Commissie, naar aanleiding van het laatst verschenen hoofdartikel in het Januari-nummer van het *T. v. T.* Spreker oefent kritiek uit op den inhoud van dit artikel, dat de politiek van de Maatschappij volgens zijn inzicht zal bemoeilijken.

Hr. v. Hasselt antwoordt, dat dit artikel nog geen punt van bespreking in de O.- en E.-Commissie heeft uitgemaakt.

Hr. Bakker constateert, dat een dergelijk stuk wordt gepubliceerd zonder overleg met de verantwoordelijke instanties, hetgeen hij betreurt.

De Voorzitter:

U hebt een moeilijke kwestie aangeraakt, waarover reeds eerder moeilijkheden zijn gerezen. Het stuk is pas korten tijd verschenen en heeft nog geen punt van bespreking in het D.B. uitgemaakt. Wij zullen hetgeen U hebt gezegd in overweging nemen en nagaan of hierover een bespreking noodig zal zijn.

Hr. J. Sanders Ezn. zegt reeds eerder als zijn meening te hebben uitgesproken, dat er meer contact diende te zijn tusschen de redactie van het *T. v. T.* en het H.B. en geeft zijn ontstemming te kennen over het artikel van den Hoofdredacteur.

1. *Commissie voor mededeelingen aan de Pers.*

Een der leden vraagt inlichtingen over het aanstellen van tandheekkundige medewerkers aan diverse couranten, welke hem door den voorzitter der Commissie worden verstrekt.

De Voorzitter dankt de Commissie voor haar activiteit en wensch haar succes toe voor het komende jaar.

8. *Verkiezing Penningmeester B.C. van het Steunorgaan.*

De Voorzitter:

De heer Backer Dirks treedt af, is terstond herkiesbaar en is door alle afdelingen als eenig candidaat gesteld.

De heer Backer Dirks wordt bij acclamatie herbenoemd. Om 6.30 wordt de vergadering geschorst tot 8 uur.

9. *Verkiezing van voorzitter, leden en plaatsverv. leden van den Raad van Beroep.*

De voorzitter en de leden en plaatsvervangende leden worden alle met groote meerderheid van stemmen herkozen en verklaren zich bereid hun benoeming te aanvaarden.

10. *Het Ziekenfondsvraagstuk.*

De Voorzitter:

De heer Salomons, voorzitter van de C.Z.C., zal een inleiding houden over verleden, heden en toekomst van het Ziekenfondsvraagstuk, wien ik thans gaarne het woord geef.

De heer Salomons zet in een uitvoerige rede de ontwikkeling

van het Ziekenfondsvraagstuk gedurende de laatste 40 jaar, uiteen. Hij begint een historisch overzicht te geven van het verleden, zet vervolgens de toestand in het heden uiteen.

Er bestaan volgens spreker 5 soorten van ziekenfondsen:

- 1e. de Maatschappij-fondsen, eigendom der Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst;
- 2e. onderling beheerde fondsen (arbeidersfondsen);
- 3e. directie-fondsen van verzekeringsmaatschappijen;
- 4e. ondernemingsfondsen (fondsen der Nederlandsche Spoorwegen, fabrieken, groote bedrijven enz.);
- 5e. doktersfondsen — eigendom van één medicus.

Volgens het overzicht van den omvang van het ziekenfondswezen in Nederland op 1 Januari 1936, samengesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek, blijken er te bestaan 81 Maatschappij-fondsen met 1.100.000 aangesloten zielen, 205 onderling beheerde fondsen met 900.000 zielen, 50 directie-fondsen met 600.000 zielen, 61 ondernemingsfondsen met 300.000 zielen en 133 doktersfondsen met 100.000 zielen, een totaal dus van bijna $3\frac{1}{2}$ millioen zielen of bijna 50% van de bevolking van Nederland.

Volgens dit overzicht zou aan 85,9% der ziekenfondspatienten volledige tandheelkundige hulp verstrekt worden. Ik behoef U wel niet te zeggen, dat dit volkomen in strijd is met de werkelijkheid, daar aan geen enkel ziekenfonds in Nederland *volledige* tandheelkundige hulp verstrekt wordt.

De hulp aan de ziekenfondsen is beperkt tot extractie, eenvoudige vullingen met plastisch materiaal, wortelkanaalbehandeling in uitzonderingsgevallen en plaatprothese. Dit is moeilijk *volledige* tandheelkundige hulp te noemen, doch is slechts *beperkte* tandheelkundige hulp.

Vervolgens gaat spreker uitvoerig de verhouding na van onze Maatschappij tot deze vijf groepen van ziekenfondsen en schetst de verkeerde toestanden, die bij de tandheelkundige hulp aan de ziekenfondsen bestaan en waaraan getracht moet worden, door overleg met alle betrokken partijen, een einde te maken.

Spreker eindigt zijn betoog met een uiteenzetting van het door de C.Z.C., gedurende de 5 jaren van haar bestaan, gevoerde beleid, volgens de destijds aangegeven richtlijnen der Maatschappij.

Resumeerende komt spreker tot de volgende conclusies:

- 1e. het uitgangspunt van een regeling van tandheelkundige hulp voor de massa zij „de schooltandverzorging”;
- 2e. in de ziekenfondsen worde ingevoerd vrije tandartsenkeuze met inschrijving op naam;
- 3e. Tandheelkundige hulp in de ziekenfondsen dient te worden verstrekt volgens de beginselen der systematisch-rationeele behandeling;
- 4e. met de huidige beschikbare financiën zal het in de ziekenfondsen

alleen mogelijk zijn „eerste hulp” premievrij te verleenen. Voor conserveerende en prothetische hulp zal een matige bijbetaling door de fondsleden onvermijdelijk zijn.

De Voorzitter dankt den heer Salomons voor zijn zeer uitvoerig betoog en geeft thans het woord aan den heer Becker, tot het maken van opmerkingen over het beleid der C.Z.C. en een uiteenzetting te geven van zijn zienswijze over het ziekenfondsvraagstuk.

De heer Becker zegt te willen beginnen met het geven van een résumé van hetgeen hij zal vertellen, neergelegd in een 20-tal stellingen, die door hem worden voorgelezen.

Vervolgens licht hij in een uitvoerig betoog deze stellingen nader toe.

Vervolgens krijgt de heer Salomons gelegenheid op de uiteenzetting van collega Becker te antwoorden. — Na een algemeene beschouwing over het gesprokene door den heer Becker leest hij de stellingen voor en oefent daarop stuk voor stuk kritiek uit.

Die stellingen zijn dan:

stelling 1: „De werkwijze der Mij. is te academisch als het gaat om „zaken die reeds practische werkelijkheid zijn geworden, als b.v. „ziekenfondshulp, te weinig rekening houdend met patienten-„belangen en te veel vakvereenigings-belang”.

Antwoord: Ik zou liever willen zeggen: de inleiding van collega Becker is te academisch en houdt geenszins rekening met de hem volkomen bekende onoverkomelijke misstanden en bezwaren van het Ziekenfonds polikliniek-systeem.

stelling 2: „De werkwijze der C.Z.C. is te autoritair, te weinig ver-„klarend waaròm, en te zeer opportuun. De leden der Maatschappij „behooren te weten op welke gronden en principes de C.Z.C. haar „eischen en voorwaarden baseert en uitgevoerd worden en deze „moeten in vergadering een punt van discussie kunnen uitmaken.”

Antwoord: De opdracht aan de C.Z.C. is autoritair, alleen is zij gebonden aan de richtlijnen, gebaseerd op de uitspraak der achtereenvolgende Algemeene vergaderingen, dat huisbehandeling de voorkeur verdient. Jaarlijks brengt de C.Z.C. haar verslag uit om niet te spreken van de tusschentijds uitgebrachte rapporten, waarbij den leden de gelegenheid geboden wordt kritiek uit te oefenen en inlichtingen te vragen.

Ik begrijp niet wat collega Becker nog meer wil.

ad stelling 3: „Tact en coulance mogen op haar plaats zijn bij be-„sprekingen en onderhandelingen, de eischen die de C.Z.C. stelt aan tandartsen enerzijds en ziekenfondsbesturen anderzijds be-„hooren openbaar behandeld te worden. Geheimzinnigheid en „angst voor publieke behandeling dezer aangelegenheden leiden

„terecht tot de verdenking, dat men bang is voor het formuleeren „zijner eischen en voor contrôle op de wijze, waarop de Maatschappij en haar leden hunne verplichtingen nakomen. Dit is in „hooge mate schadelijk voor het aanzien en het prestige der Maatschappij.

Antwoord: Zolang in de Maatschappij over het ziekenfondsbeleid geen *communis opinio* heerscht en zulke scherpe controversen blijken te bestaan, als hedenavond door collega Becker uitgesproken, acht de C.Z.C. publicaties buiten de vergaderingen ongewenscht. Men behandelde zijn interne verschilpunten binnenshuis!

ad stelling 4: „Het N.P.P. rapport behoort beginselprogram te zijn „voor ziekenfondshulp; dit moest uitgebreider geïnterpreteerd zijn „geworden.”

Het N.P.P. rapport is voor de C.Z.C. altijd uitgangspunt geweest. Wat collega Becker met „uitbreider interpretatie” bedoelt, is mij niet duidelijk.

ad stelling 5: „De controverse huis- of kliniek-behandeling is niet „voldoende diep uitgewerkt en de uitspraak dat de eerste, der „Maatschappij voorkeur heeft, is een dusdanig weinig zeggende „uitspraak, dat die geen leiding kan geven voor het ziekenfonds- „beleid.”

Antwoord: Evenmin is het mij duidelijk hoe collega Becker, aannemende dat hij van de uitgebreide verslagen en rapporten op dit punt kennis heeft genomen, kan zeggen, dat de controverse huis- of kliniek-behandeling niet voldoende diep is uitgewerkt.

Op de Algemeene Vergadering te Apeldoorn in 1931 werd door de toenmalige commissie voor ziekenfondswezen, onder voorzitterschap van collega Becker een rapport uitgebracht (zie *T. v. T.* van Juni 1931), waarna het Hoofdbestuur opdracht kreeg een Centrale Ziekenfonds-Commissie te benoemen, bestaande uit 5 personen en tevens het Bindend Besluit i.z. het aangaan van overeenkomsten met ziekenfondsen werd aangenomen, waarbij werd bepaald, dat geen contracten mochten worden gesloten zonder voorafgaande toestemming van of namens het Hoofdbestuur.

Op de Buitengewone Algem. Vergadering te Utrecht in 1932 werd door de C.Z.C., onder voorzitterschap van collega Becker, wederom een rapport ingediend, waarbij o.m. in de conclusies staat: Vrije tandartsenkeuze worde zooveel mogelijk bevorderd en huisbehandeling heeft de voorkeur boven kliniekbehandeling.

Op de Algemeene Vergadering in 1933 te Utrecht is door de C.Z.C. nog steeds onder voorzitterschap van collega Becker, wederom een uitvoerig rapport uitgebracht over huis- of kliniek-behandeling.

Over dit rapport heeft zich een uitvoerige discussie ontwikkeld (het stenogram hierover beslaat 66 blz. folio), waarin het huisbehandelings-systeem sterk werd aangevallen, o.a. door collega B a k k e r. Niet-tegenstaande dat, werd een votum van vrouwen uitgesproken in het beleid der C.Z.C., gebaseerd op haar uitspraak: „voorkeur voor huis-behandeling”.

Op de Algemeene Vergadering in 1935 te Utrecht hield ik een inleiding over het beleid der C.Z.C. Ik zal U uit het stenogram voorlezen, wat collega B e c k e r bij de discussie heeft gezegd. Toen ik het nog eens nalas kon ik mijn oogen niet gelooven, maar het staat er; luistert U maar:

Blz. 67

De heer B e c k e r:

M. de V. Het is met buitengewone instemming en voldoening, dat ik van de zijde der C.Z.C. een uiteenzetting heb hooren geven en ook meer publiciteit, omtrent het principe, dat haar leidt bij haar werk. Wanneer wij nagaan, dat twee jaar geleden het laatste rapport is gepubliceerd, waarin de C.Z.C., toen nog onder mijn voorzitterschap, concludeerde, dat zij haar voorkeur uitsprak voor huisbehandeling boven kliniekbehandeling, dan hebben wij daarna nog geen publicatie van principes tegemoet kunnen zien. Het verheugt mij nu buitengewoon en ik ben er de commissie zeer dankbaar voor, dat zij den leden, die in deze materie geïnteresseerd zijn, gelegenheid geeft van gedachten te wisselen.

.....
Ik zou dan willen vragen, of het de C.Z.C. niet mogelijk is, haar uitspraak, dat huisbehandeling de voorkeur heeft boven kliniek-behandeling, nog iets duidelijker te omschrijven c.q. tot een uitspraak te geraken, waarbij de oprichting van nieuwe klinieken eenvoudig wordt verboden voor de leden of dat leden van de Maatschappij daaraan medewerken.

Blz. 69

De heer B e c k e r:

Ik bedoelde, of de C.Z.C. zou willen overwegen, de uitspraak dat de C.Z.C. alleen voorkeur heeft voor huisbehandeling tegenover kliniekbehandeling, te versterken in dezen vorm, dat inderdaad door de Maatschappij geen medewerking aan klinieken meer zal worden geboden.

U ziet het, niets is veranderlijker dan de mensch!!

College B e c k e r is blijkbaar t.o. van het ziekenfonds-vraagstuk 180° om zijn as gedraaid en dat terwijl zijn energieke pogingen, om van de polikliniek in Utrecht een model ziekenfonds-polikliniek te maken, door de tegenwerking der fondsbesturen, vrijwel hebben gefaald.

Met deze korte historische uiteenzetting voor oogen begrijp ik niet, hoe collega B e c k e r zijn stelling V heeft durven poneeren.

Stelling 6: „Het huisbehandeling-systeem heeft slechts één voordeel „van belang: vrije tandartsen-keuze; dit is een groepsbelang, waar „voor de Mij. natuurlijk óók heeft op te komen, maar dat het „alg. belang der groote groep van patienten nooit in het gedrang „mag brengen.”

Antwoord: Ik zeide het reeds in mijn inleiding; vrije tandartsen-keuze is geen eng of bekrompen groepsbelang, maar is een belangrijke factor voor de bestaansmogelijkheid van den tandarts, dus indirect ook in het belang der patienten.

Stelling 7: „Het huisbehandelingsysteem heeft geen cijfers en statistieken opgeleverd, voldoende betrouwbaar en gecontroleerd om „aan de hand daarvan te bewijzen, dat:

- a. „de vraag naar en de toepassing van conserveerende behandeling zoo sterk mogelijk wordt gestimuleerd resp. toeneemt;
- b. „de honoreering der tandartsen evenredig is aan de stijgende „conserveerende hulpverlening;
- c. „de verlangde honoreering, het minimum zijnde waarvoor een „tandarts kan werken, tevens de laagst mogelijke kosten voor „den patient beteekent.”

Antwoord: Inderdaad zijn de gegevens der huisbehandeling onvoldoende en niet betrouwbaar, zooals ik zelf reeds eerder verklaard heb. Zijn echter de gegevens van de ziekenfonds-poliklinieken door onpartijdige deskundigen op hun betrouwbaarheid gecontroleerd?

- a. de slechtste stimulans voor conserveerende behandeling is wel de per uurhonorarium werkende tandarts-ambtenaar aan de Ziekenfonds polikliniek, want een te sterke toename dezer behandeling brengt hem in conflict met zijn werkgever, het fondsbestuur. Deze stimulans bestaat echter wel bij de door de C.Z.C. voorgestelde regeling II;
- b. bij regeling II is de honoreering van den tandarts evenredig aan de stijgende conserveerende hulpverlening;
- c. als het verlangde honorarium een redelijk minimum is, beteekent dit tevens de laagst mogelijke kosten voor den patient.

Stelling 8: „Het huisbehandeling-systeem heeft de tendenz den tand „arts zijn onafhankelijkheid om een juist principe streng door te „voeren te doen verliezen, daar dit botst met zijn eigenbelang van „een zoo groot mogelijk aantal ingeschreven patienten te willen „hebben.”

Antwoord: Bij het polikliniek-systeem kan de tandarts-ambtenaar zijn onafhankelijkheid, om een juist principe streng door te voeren, niet verliezen, om de eenvoudige reden, dat hij die onafhankelijkheid niet heeft. Hij is praktisch overgeleverd aan de eischen van den leek ziekenfondsbestuurder.

Stellingen 9 en 10: „Waar kliniekbehandeling door efficiëntie, onafhankelijkheid, groote massa van materiaal en doelbewuste leiding, zoo goed en goedkoop mogelijk zal kunnen werken, zou de honoreering bij huisbehandeling niet zóó veel duurder mogen zijn, als de patienten kunnen en willen betalen voor het feit, om niet in een polikliniek, maar aan huis geholpen te kunnen worden. Door de grootere soepelheid, die bij huisbehandeling betracht zal worden en om de factoren genoemd onder 8 en 9, zal huisbehandeling steeds aanmerkelijk duurder moeten zijn dan polikliniek hulp.”

Antwoord: Juist toegepaste systematische rationeele behandeling, gestimuleerd door streng doorgevoerde propaganda, zal op een polikliniek niet veel goedkooper kunnen zijn dan bij de huisbehandeling.

Stelling 11: „Het huisbehandeling-systeem wischt de grenzen uit tusschen sociale tandheekkundige hulp aan de massa, en de vrije individueele praktijk.”

Antwoord: Is niet juist, indien men het ziekenfonds-spreekuur maar streng gescheiden houdt van de particuliere praktijk.

Stelling 12: „Het argument dat individueele tandartsen geen slachtoffer mogen worden van reorganisaties, en de laatste daarom achterwege blijven, althans niet door de Mij. worden geëntameerd, wanneer zulks geboden is op grond van de doelstelling der Mij. (bevordering der mondhygiëne) is onjuist.”

Antwoord: Deze is onwaar. De C.Z.C. tracht dagelijks reorganisaties in te voeren. Alleen als de C.Z.C. ziet, dat deze door de omstandigheden niet te bereiken zijn, stelt zij zich op het standpunt, dat de individueele tandartsen daarvan niet het slachtoffer mogen worden.

Stelling 13: „Het handhaven van onjuiste en onverdedigbare toestanden, zoo wel bij huisbehandeling als op klinieken, werkt verlamdend, op elke poging tot verbetering, remt de activiteit van de beter willende ziekenfonds-tandarts en ondermijnt het Maatschappijprestige.”

Antwoord: Het feit, dat niet 100% der collega's lid onzer Maatschappij zijn, werkt verlamdend op het werk der C.Z.C. Ware dit wel zoo, dan zouden binnen het jaar alle onjuiste en onverdedigbare toestanden uit de wereld geholpen zijn.

Stelling 14: „Het feit dat inkomsten uit prothetische werkzaamheden, de kosten van conserveerende arbeid helpen dekken, is altijd, overall en onder alle omstandigheden funest; voor patienten, tandartsen en Maatschappij voor Tandheekkunde. Het werkt de onbevoegde uitoefening die haar voornaamste werk maakt van gebitjes leveren, in de hand.”

Antwoord: Dit is het gevolg van de historisch gegroeide toestanden, ook in de meeste particuliere praktijken. Het zou inderdaad gewenscht zijn hierin verbetering te brengen, doch men vergete niet, dat wij onze patienten geen prothese verkoopen, maar dat deze een onderdeel vormt van een tandheelkundige behandeling, waarmede wij onze patienten een groote dienst bewijzen, waarvoor een zeker honorarium kan worden verlangd.

Stelling 15: „De Maatschappij heeft uit te rekenen welke de beste „en tevens de goedkoopste wijze is om de massa aan zooveel mogelijk „vullingen te helpen, waar zulks op grond van de N.P.P. beginselen „geëndiceerd is.”

Antwoord: Deze is m.i. juist en de C.Z.C. tracht dit te doen.

Stellingen 16 en 17: „De Maatschappij heeft zich openlijk uit te „spreken welke de geldelijke verdiensten van een tandarts behooren „te zijn in ziekenfonds verband; zulks op basis van uurloon in aan- „merking nemende: geschiktheid, vakbekwaamheid, ervaring en „routine van den tandarts eenerzijds; meerder of minder aantal „uren dienstverband, vaster of lossere contract voor één of meerdere „jaren, c.q. ambtelijk dienstverband met rechtspositie, wachtgeld, „schadeloosstelling e.d. anderzijds, en wat verder van invloed kan „zijn op de bepaling van salaris.

„De uitspraak dat de minimum salariering voor 'n tandarts „f X. per uur moet zijn, kan alleen juist zijn bij minimale capaci- „teiten en maximaal ongunstige toestanden, alles genoemd onder 16”.

Antwoord: Deze zijn in hun algemeenheid juist. Inderdaad komt den beginnenden en onervaren tandarts niet hetzelfde honorarium toe als den geroutineerden collega. Dit regelt zich dan ook bij de huisbehandeling, met inschrijving op naam, automatisch.

Stelling 18: „Het verdient aanbeveling dat ook in uur-salariering „gunstig kan worden beïnvloed, wanneer de bedrijfs-inkomsten „gunstiger zijn door toewijding, inspanning en meelevens met het „bedrijf door den betreffenden tandarts.”

Antwoord: Is voor de ziekenfonds-polikliniek wel zeer gevaarlijk en zou licht tot een premie op prothese-fabricatie kunnen ontaarden.

Stelling 19: „De C.Z.C. heeft zich rekenschap te geven van de toe- „komstmogelijkheden van de sociale tandheelkunde in verband „met de wet op de Collectieve Arbeids-Overeenkomst.”

Antwoord: Ik ben op dit terrein niet voldoende georiënteerd, doch ik meen, dat de wet op de collectieve arbeids-overeenkomst niet bedoeld is voor z.g. „hoofd-arbeiders”.

Stelling 20: „In zake de ontwikkeling van een juiste en goede tandheel-, kundige hulpverlening op de polikliniek van de Utrechtsche ziekenfondsen geeft de C.Z.C. zich te zeer afzijdig gehouden van ,de zich daar voorgedaan hebbende moeilijkheden en de pogingen ,van den leider onvoldoende gesteund in strijd met de uitspraak, ,dat ook bij kliniekbehandeling, wanneer aanvaard, loyaal zou ,worden medegewerkt.”

Antwoord: Dit wordt door de C.Z.C. beschouwd als vechten tegen de bierkaai! Collega B e c k e r weet, dat er besprekingen met het Bestuur der Utrechtsche fondsen zijn gevoerd, die echter zijn doodgelopen en voorloopig geen kans op succes beloven. Met deze situatie voor oogen acht de C.Z.C. zich moreel niet verantwoord de eenmaal sinds jaren verworven positie der tandartsen, verbonden aan de polikliniek te Utrecht, in de waagschaal te stellen.

De toestanden te Utrecht zijn voor een groot deel te wijten aan de drie jaar geleden door collega B e c k e r, tegenover de C.Z.C. aangenomen houding.

Vervolgens geeft de voorzitter weer het woord aan den heer B e c k e r.

De heer B e c k e r:

M. de V. Dames en Heeren. De werkwijze, waarop hedenavond de discussie zou worden gevoerd, heeft van te voren een punt van bespreking uitgemaakt tusschen de C.Z.C. en mijn persoon. De inleiding van collega S a l o m o n s is mij ter inzage verstrekt en mijn inleiding heb ik aan collega S a l o m o n s gegeven. Mijn stellingen heb ik eveneens ter hand gesteld. De bestrijding van mijn stellingen heb ik vanavond voor het eerst gehoord. Dat is zoo uitgebreid en grondig gebeurd, dat het mij niet mogelijk is om op elke opmerking direct in te gaan. Ik moet mij beperken, ook met het oog op andere debaters, tot een paar, m.i. de voornaamste punten. Die culmineeren in de stellingen 9 en 10, en in de stellingen 18 en 20.

Spreker geeft aan de hand van cijfers der Utrechtsche polikliniek een vergelijkende beschouwing tusschen de kosten eener polikliniek en de huisbehandeling en zegt geen gelegenheid te hebben om grondig op elke bestrijding van zijn stellingen door den heer S a l o m o n s in te gaan en meent ook, dat dit te veel tijd en geduld zou vergen. Het zou van zijn kant te veeleischend zijn, om niet de andere debaters in de eerste plaats in de gelegenheid te stellen hierna het woord te voeren.

De Voorzitter:

Laat ik U van te voren zeggen, dat het niet mogelijk zal zijn vanavond volledig gereed te komen met onze beschouwingen, en alles wat daaraan vastzit, over dit vraagstuk. Er bestaat onzerzijds echter geen bezwaar tegen om bij een volgende gelegenheid dit vraagstuk, zij het dan ont- daan van enkele dingen, waar wij het allen roerend over eens zijn, of

een enkel punt uit dit vraagstuk, waar wij het vanavond niet over eens kunnen worden, nogmaals in een vergadering te brengen.

Ik zou derhalve de verschillende sprekers, die hierna komen, willen verzoeken, daarmee rekening te houden, dat het niet de bedoeling is, dat wij vanavond tot een zekere uitspraak komen, maar dat wij niet anders doen dan de verschillende ideeën en opvattingen tegen elkaar afwegen, om met die kennis gewapend in een volgende vergadering dit vraagstuk eventueel nogmaals onder Uw aandacht te brengen.

De heer Paërl zet nogmaals het standpunt der C.Z.C. uiteen in verband met de Utrechtsche polikliniek.

De heer Loeb oefent kritiek uit op de inleiding van den heer Salomons en spreekt zijn afkeuring uit over het beleid der C.Z.C. en brengt nogmaals de voordeelen eener polikliniek naar voren.

De heeren Kranenburg en Van Houten breken een lans voor het systeem van huisbehandeling. De laatste zegt, dat te Rotterdam, waar de beide systemen polikliniek- en huisbehandeling naast elkaar werken, gebleken is, dat de huisbehandeling goedkoper is dan de polikliniekbehandeling.

Vervolgens wordt nog aan de discussie deelgenomen door de heeren Flaumenhaft, Pitsch, Pool en Berman.

De Voorzitter:

In de eerste plaats richt ik een woord van dank aan de heeren Salomons en Becker, die beide, ieder op hun eigen manier, op voortreffelijke wijze hun standpunt hebben uiteengezet. Dank ook voor den tijd en de moeite, die zij beiden aan hun inleiding hebben besteed.

Hierbij eveneens een woord van dank aan de sprekers, die gemeend hebben aan de discussie te moeten deelnemen; en een woord van dank aan de vergadering, die op geduldige wijze dit alles heeft aangehoord, is hier wel op zijn plaats.

Wij zijn met dit vraagstuk nog niet klaar. Het is niet de bedoeling om de sprekers vanavond te beantwoorden. Wanneer een vergadering van 4 tot 12 bijeen is, kan men dit redelijkerwijze niet meer verlangen of eischen.

Ik stel mij voor de genotuleerde discussies aan de C.Z.C. en eventueel aan den heer Becker en andere sprekers, die daar belang in stellen, ter hand te stellen. Ik zal niet zeggen de eerstvolgende vergadering, maar althans binnen korten tijd hoop ik het vraagstuk wederom aan de orde te stellen, de saillante punten er uit te lichten en onder de loupe te nemen.

Ik geloof, dat wij dan zeer vruchtbaar werk hebben gedaan door hedenavond het ziekenfonds-vraagstuk te berde te hebben gebracht.

De heer Paerl:

M. de V. Is het niet mogelijk morgenochtend, indien dit noodig is, U een motie voor te stellen namens de C.Z.C.?

De Voorzitter:

Indien dit noodig is, kunt U dit morgen doen.

De heer Paerl:

Op een moment, dat U geschikt acht, maar niet op een zoodanig tijdstip, dat de behandeling daarvan in het gedrang komt.

De Voorzitter:

Ik schors thans (12 uur) de vergadering tot morgenochtend 10 uur.

III. ZITTING VAN ZONDAG-OCHTEND 10 UUR.

De Voorzitter heropent de vergadering en stelt aan de orde

11. *Voorstel Afdeling Gelderland inzake de V.S.M.M.*

Spreker verzoekt om omzichtigheid te willen betrachten ten opzichte van de woorden, die men gaat gebruiken en ten opzichte van den tijd, daar de zaal op tijd ontruimd moet worden.

De heer Berkenbosch Berends heeft aan de circulaire, allen toegezonden, niet veel toe te voegen, daar het standpunt van Gelderland er voldoende in tot uiting komt.

Een paar dingen wil spreker slechts nog naar voren brengen. Spreker vraagt, of niet van het begin dezer geschiedenis af het Maatschappij-lid als „quantité négligeable” is beschouwd. Statuten en Huishoudelijk Reglement der Vereeniging zijn, ondanks herhaald vragen, niet aan de Maatschappij-leden toegezonden. De Statuten zijn alleen door het Hoofdbestuur, niet door de Algemeene Vergadering, goedgekeurd. Dit is in strijd handelen met de soevereine macht der Algemeene Vergadering.

Spreker vraagt, of die goedkeuring wel rechtsgeldig is.

Over de sociale strekking zegt spreker, de circulaire Margadant op pag. 5 c. en pag. 4 en pag. 6 vergelijkende, dat hij vraagt, of een dusdanige houding der Nederl. Maatschappij tot bevordering der tandheelkunde waardig is.

Spreker vraagt, of het mogelijk is, de systematische hulpverlening — en nog wel voor de volle 100% — bij den Middenstand toe te passen. Hierover wordt in de C.M. met geen enkel woord gerept. Waar van de systematische hulp in de ziekenfondsen ongeveer niets terecht komt, vraagt spreker, hoe men dit in het overgrote deel van de particuliere practijk wil bereiken. De middenstand is daar in afzienbaren tijd niet rijp voor. Spreker vraagt, of een tandarts een patient, die maar eenmaal per jaar komt, van de lijst moet laten schrappen. De patient laat zich

niet dwingen en de tandarts is de patient voor goed kwijt. Als militair tandarts ziet spreker werk uit het heele land en zijn ervaring is, dat als regel van de systematische hulp weinig terecht komt. Dat is geen onwil maar onmacht, zooals in spreker's eigen practijk meer dan eens het geval was. Spreker pleit voor sanceren, eerst naar binnen en als dat geheel in orde is, naar buiten. Dan houden wij ons vrije beroep hoog.

Spreker betoogt dan, dat om de behandeling voor den middenstand aantrekkelijk te maken, tegenover het inschrijvingsgeld en de jaarlijksche contributie een compensatie moet staan door verlaging der honoraria, met 20 à 25%.

Nu hebben zich in den loop der jaren de honoraria reeds geheel aangepast aan den economischen terugslag van den middenstand. Dat was van de tandartsen geen sociale overweging, doch harde noodzaak. Aansluiting bij deze vereeniging beteekent dus nog verdere achteruitgang van het inkomen der tandartsen. Spreker vraagt, of de Maatschappij daartoe mag medewerken.

Spreker gelooft niet, dat de toeloop der patienten grooter zal worden. De V.S.M.M. bevat onze particuliere patienten. Eerst waren we vrij tegenover hen, bij aansluiting bij de Vereeniging, zonder volledige medezeggenschap worden wij contractanten en niet anders.

Volgens Gelderland mag de Maatschappij daartoe nooit medewerken. Moet er een Vereeniging komen in de toekomst, dan vindt spreker zulks goed, als het een Maatschappij-Vereeniging met volledige medezeggenschap van den medewerkenden tandarts wordt. Alleen dan wordt ons vrije beroep gehandhaafd.

De heer Van der Goot voelt zich als Barbertje, die toch moet hangen. Maar voordat hij hangt, wil hij nog graag wat zeggen omtrent de V.S.M.M.

Spreker zegt, dat we niets weten van Statuten en Huishoudelijk Reglement dezer vereeniging, daar ze ons niet zijn toegezonden. Men vraagt er ook ons oordeel niet over, men heeft destijds alleen gevraagd toestemming om de Commissie-Margadant de vrije hand te laten. Het was toen vooropgezet, dat het een Maatschappij-Vereeniging zou worden, en niet een ander lichaam er in te zeggen zou hebben, zooals een verzekeringsmaatschappij.

Spreker vraagt nogmaals, waarom de leden der Maatschappij de Statuten en het Huishoudelijk Reglement niet gezien hebben en ontkent, dat men met een Maatschappij-Vereeniging te doen heeft. De Tandartsen zijn slechts contractant en het bestuur bestaat o.a. toevallig uit eenige bestuursleden onzer Maatschappij. Men heeft de behartiging zijner belangen in de handen van eenige hoofdbestuursleden gelegd, iets, wat men gaarne doet, maar dat we niets meer te zeggen hebben in onze eigen practijk, daar komt spreker tegen op. Dit is een vorm van dictatuur naar de meening van Gelderland. Spreker critiqueert dan de circulaire van den voorzitter der V.S.M.M. en eindigt met het afwijzen van deze dictatuur, waarbij men uit zijn eigen practijk gestooten kan worden.

De Voorzitter wijst er op, dat de vereeniging reeds met goed-

keuring eener algemeene vergadering is opgericht. Men kan dus niet op de wenschelijkheid terugkomen, zooals in de discussie geschied is. Ook is de inhoud der Statuten in een algemeene vergadering medegeedeeld.

De heer **R o z e n d a l** is geen bewonderaar van het systeem, door de afd. Gelderland gevolgd. De quintessens is, dat de afdeeling vond, dat het systeem, door de Maatschappij gewenscht, niet snel genoeg kwam. Toen heeft Gelderland, hangende de invoering door de Maatschappij, zelf een systeem gemaakt, op vele punten overeenstemmende met dat der Maatschappij en heeft getracht dit door te voeren. Vandaar, dat op een spoed H.B.-vergadering het Bindend Besluit is genomen om dit te voorkomen.

De **V o o r z i t t e r** zegt, dat dit aan de orde is bij het Bindend Besluit, dat straks komt en niet bij het voorstel Gelderland, dat nu aan de orde is.

De heer **M a r g a d a n t** zegt, hoe onaangenaam het is, de telkens weer opnieuw opduikende critiek van het kleine groepje Gelderlanders te moeten weerleggen.

Spreeker zou het dan ook niet gedaan hebben, wanneer een agenda-punt hem daartoe niet dwong. Spreeker wil krachtig tegen dat punt protesteeren. Dit is natuurlijk geen protest tegen het H.B., dat verplicht was, dit agendapunt op het programma te plaatsen.

Wanneer op legale gronden aangenomen besluiten en conclusies zoover zijn, dat ze eindelijk, na zeer veel moeite en tegenkating, in kannen en kruiken zijn, en men dan de kans loopt, dit werk op een zoo weinig elegante wijze als thans gebeurt, vermoord te zien, dan is dat zeer ongelukkig. We zijn nu klaar, de vereeniging is niet alleen gegrondvest maar heeft een kantoor en een administrateur, de onderhandelingen zijn begonnen en nu zou men door een klein groepje zich laten dwingen deze zaak te torpedeeren? Als men dan praat van fascisme, zou spreker de neiging hebben, te spreken van terrorisme door een kleine minderheid. Men hoorde slechts twee tegenstanders. Spreeker neemt aan, dat de groote meerderheid der vergadering dat niet is. De critiek van den heer **B e r k e n b o s c h** heeft men al zoo vaak gehoord, dat het geen zin heeft er weer op in te gaan. Maar op een paar dingen wil spreker toch nog ingaan. Hij heeft o.a. gezegd ten sterkste te twijfelen aan de mogelijkheid van systematische hulpverlening voor deze groep. Hij geloofde niet aan de mogelijkheid, „dat een tandarts in staat zou zijn patienten tot een dergelijk krankzinnige hoogte van hygiënisch aanvoelen op te voeren”.

Spreeker laat in het midden, of dit uit den mond van een tandarts een gelukkige uitdrukking is. Maar spreker is het er om te doen, om duidelijk te maken, dat deze Gelderlanders elk middel te baat nemen om te trachten, deze zaak te torpedeeren, want op pag. 9 van het Huis-houdelijk Reglement van de Afd. Gelderland die van plan was een ver-eninging tot systematische verzorging van den middenstand op te richten,

staat een artikel, dat luidt: „de deelnemers (patienten) zijn verplicht, „zich elke zes maanden voor mondonderzoek bij hun tandarts aan te „melden.” Het komt spreker voor, dat men, gezien dat er gisteravond verschillende malen van 180° draaien gesproken is, nog aan het draaien is.

Spreker zal niet dieper ingaan op wat de heer Van der Goot gezegd heeft, die op minachtende wijze over zijn eigen hoofdbestuur en zijn eigen bestuursorganen heeft gesproken, dat zal de Voorzitter wel doen.

De heer Van der Goot protesteert.

De heer Margadant heeft zich vaak in gemoede afgevraagd, wat de Geldlanders toch willen. Men kan niet zeggen, dat het duidelijk is uit het drukwerk. Spreker bedoelt wat anders. Als men herhaaldelijk iemands verschillende wenschen heeft gehoord, daaraan tegemoet komt en zoo iemand komt dan weer met dezelfde argumenten, dan vraagt men zich af, wat diegene toch wil.

Spreker leest voor, wat collega Parmet, in aanwezigheid van zijn mede-afgevaardigde, collega Berkenbosch Berends, als afgevaardigde voor Gelderland op de 8te H.B.-vergadering van 22 Mei 1937 heeft gezegd, na critiek te hebben uitgeoefend op de besluiten en plannen van de V.S.M.M., die op dat oogenblik in het H.B. werden behandeld.

„Spreker zou daarom wenschen, dat het bestuur de collegae „tegemootkwam op enkele vitale punten en hun eenige medezeggen- „schap verleende ter zake van de inkomengrens, het honorarium, „de vaststelling der jaarpremie en percentage afdracht aan het „Centraal Bestuur, en voorts, dat het bestuur uit art. 28 H.R. de „bepaling zou schrappen, dat een districtsreglement niet in strijd „mag zijn met „te nemen” besluiten van het Centraal Bestuur. „In dat geval zou het bestuur van de afd. Gelderland de zaak bij „de leden durven aanbevelen en verdedigen”.

En

„Verder behoort uit de M.T. een contact-commissie te worden „gevormd etc.”

Al deze punten zijn van a tot z door het bestuur der Vereeniging, in overleg met D.B. en H.B. overgenomen en in het Huishoudelijk Reglement vastgelegd. Maar op de H.B.-vergadering van 18 Dec. 1937, dus ruim een half jaar later, kwam de afgevaardigde wederom met dezelfde bezwaren. Deze werden toen dermate door het H.B. weerlegd, dat afgevaardigde Parmet tenslotte heeft moeten toegeven, dat hij van zijn bezwaren moest afstappen¹⁾. en van meening was, dat Gelderland zijn activiteit moest staken en hij zegde toe, alles in het werk te

¹⁾ Mede namens zijn mede-afgevaardigde Van Hoeve verklaarde hij, dat hij de zaak nu toch wel welletjes vond.

stellen, om het in die richting te drijven. Het eerste, dat deze afgevaardigdespreker gisteravond toevoegde, was: „Je zult je wel niet verwonderen als ik morgen toch met Gelderland meestem”.

Toen spreker voor de afdeeling Noord-Brabant—Zeeland tegenover collega Berkenbosch Berends stond, zei deze, dat men het niet zoo nauw moest nemen met wat door de beide afgevaardigden van Gelderland in het H.B. werd gezegd, want den dag te voren had de heer Van Hoeve hem verzekerd, het met hem eens te zijn.

Spreker concludeert, dat er in Gelderland door enkelen en met name door Berkenbosch Berends, een zekeren invloed op zijn medeleden wordt uitgeoefend, die veel meer op dictatuur en fascisme lijkt, dan hij ons verwijt.

Wordt in de toekomst met zulke methodes gewerkt, dan komt het spreker twijfelachtig voor, of men leden kan vinden, die hun moeite en energie feil hebben om de kans te loopen, dat na jaren van arbeid hun werk wordt getorpedeerd.

Spreker verklaart dan nog eens doel en werkwijze der vereeniging V.S.M.M. Zij voert twee vlaggen. De voornaamste vlag is die van de sociale zorg, propaganda te maken voor goede mondverzorging. En wel metterdaad. Zij wil de patienten aan den lijve doen gevoelen, hoe goed die systematische verzorging is. Voegt men spreker toe, dat er eerst saneeering naar binnen moet plaats grijpen, dan zegt spreker, dat het mogelijk is, dat er in de peripherie of waar ook, afdeelingen zijn, welker leden zich niet capabel achten, om tot saneeering over te gaan, omdat zij de macht missen, hunne patienten daartoe te brengen. Daarbij moet men zich neerleggen. Niemand dwingt een afdeeling mee te doen.

Behalve een vereeniging voor sociale zorg aan den Middenstand is deze vereeniging een uitvoeringsorgaan van de Maatschappij, dat nu eenmaal naar buiten toe een ander aanschijn moet hebben. Daarvoor behoeven wij ons niet te geneeren. Het is een sociale vereeniging. Maar tegelijk — en dit is noodzakelijk — is het een orgaan onzer Maatschappij.

Wat die medezeggenschap betreft, zijn de Statuten autocratisch, want er staan niet alleen de belangen der medewerkende tandartsen op het spel, maar hoogere, het is een algemeen tandheelkundig belang, ook van de niet-deelnemende tandartsen. En daarom behoort dat belang in de Maatschappij en niet in de Vereeniging besproken te worden. Men heeft uit den boezem van het H.B. bij monde van de afgevaardigden van Gelderland gevraagd:

„Geef ons dan die en die punten, dan zijn wij tevreden, want
„dan achten wij zelf die medezeggenschap, waar het om gaat, meer
„dan voldoende gewaarborgd.”

Oorspronkelijk heeft de Vereeniging in overleg met het H.B. gemeend, dat het niet noodzakelijk was, omdat het bestuur van de Vereeniging — op twee na — uit menschen bestaat, die hun sporen op het gebied van Maatschappij-werk hebben verdiend. Het gaat om art. 9:

„Het Bestuur bestaat uit 7 meerderjarige leden, van wie er 3

„worden benoemd door het bestuur van de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde (waarvan de statuten „zijn goedgekeurd bij Koninklijk Besluit ddo. 27 Augustus 1914, „no. 10), terwijl vier leden op voordracht van het bestuur worden „benoemd door de algemeene vergadering der gewone leden. Deze „voordracht moet voor elke bestuursplaats 2 namen bevatten. „Iedere 3 jaar treden om beurten 3 of 4 bestuursleden af, volgens „op te maken rooster.”

In dit bestuur kan de constellatie dus niet veranderen en het zal steeds bestaan uit menschen, die door de Maatschappij zijn voorgedragen.

Het Bestuur van de Vereeniging heeft nu in overleg met het D.B. besloten, aan alle eischen, die destijds door de afgevaardigden van Gelderland zijn gesteld, te voldoen.

Dat is in de eerste plaats art. 1, laatste alinea. Daar staat:

„De vaststelling van deze inkomengrens geschiedt jaarlijks door „het Centraal Bestuur, op voorstel van het Districts- of Kringbestuur „en behoeft de goedkeuring van de Nederlandsche Maatschappij „tot Bevordering der Tandheelkunde.”

Nu moet collega Van der Goot niet vragen: Wat is de Maatschappij? Dat is het H.B. Dat gaat de Vereeniging niet aan, de Maatschappij kan aanwijzen en zal vermoedelijk en natuurlijk aanwijzen de afdelingsvergadering, waar zoo'n district gevestigd is.

Dan het honorarium. Formeel stelt de Vereeniging zich op het standpunt, dat zij met het honorarium niets te maken heeft. Zij is er niet deskundig voor. Haar A-leden moeten een zeer behoorlijke behandeling hebben, maar tegen welk honorarium laat zij aan de Maatschappij over.

Art. 26 luidt:

„Het honorarium voor de verschillende tandheelkundige behandelingsdelingen wordt voor elk district vastgesteld door de Nederlandsche „Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde, gehoord het „betrokken districtsbestuur en behoeft de goedkeuring van het „Centraal Bestuur”.

Welk orgaan van de Maatschappij dit doet, is ons, de Vereeniging, om het even. In de practijk zal het wel de afdeling worden. Hiermede is men volkomen tegemoet gekomen aan de eischen van de afgevaardigden van Gelderland, behoudens de afdracht aan het Centraal Bestuur. Dit gaat hierom: De aangesloten leden betalen aan het district een bepaalde jaarlijksche contributie. Daarvan krijgen de medewerkende tandartsen het leeuwendeel. Van hetgeen overblijft moeten de administratiekosten betaald worden. Het Centraal Bestuur maakt de propaganda centraal; ook het drukwerk wordt centraal aangemaakt. Daardoor heeft het wat meer kosten dan het districtsbestuur en moeten deze meerdere gelden worden afgedragen door het districtsbestuur aan het Centraal Bestuur. Hierover is Gelderland dikwijls gevallen, maar we kunnen niet van te

voren zeggen, hoe groot dit bedrag is. Maar om te voorkomen, dat er dingen gebeuren in strijd met de belangen der tandartsen, heeft het Bestuur artikel 21 goedgevonden, dat luidt:

„Het Dag. Bestuur der Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde, of de door dit College aangewezen „persoon of personen, heeft of hebben te allen tijde recht op inzage „en contrôle van alle boeken en bescheiden der Vereeniging.
„Jaarrekening en begrooting der Vereeniging vereischen de goed- „keuring van genoemd College.”

Hieruit blijkt wel de afhankelijkheid van deze Vereeniging van de Maatschappij.

Spreker is aan het eind van zijn betoog gekomen. Hij verzekert nogmaals, dat nimmer met voorbedachten rade — ook dat is hem verweten — een geheim is gemaakt van de Statuten en het Huish. Reglement. Er is daaraan zoo lang geschaafd en gewijzigd. Maar zoodra ze van de pers zijn, krijgen alle afdeulingsbesturen er exemplaren van en bij inwerking-treding der vereeniging alle medewerkende tandartsen.

Het H.B. heeft de indertijd door de Alg. Vergadering aangenomen besluiten te goeder trouw uitgevoerd. Meent de vergadering, dat dit H.B. in gebreke is gebleven, dan is het haar goed recht, daarop aanmerkingen te maken. Maar het is niet het goede recht te eischen, dat deze statuten en het H.R. nogmaals door de molen van de afdeelingen zullen gaan.

Spreker doet nogmaals een ernstig beroep op Gelderland, om de Vereeniging een 4 à 5 jaren werkruimte te geven. Daarna kan met zooveel te meer kracht men met feiten komen, die zich dan voordoen en bij de Algem. Vergadering met critiek komen. Nu kan men niet meer terug en wenscht spreker niet terug te gaan. Spreker is overtuigd, dat het H.B. ruggesgraat genoeg zal hebben eventueel de consequenties te trekken. (Krachtig applaus).

De heer P a r m e t vraagt het woord voor een persoonlijk feit, De heer M a r g a d a n t heeft spreker's naam tweemaal op onjuiste wijze in het geding gebracht. Op dien Zondagmorgen, na een briefwisseling over de tafel, ontving spreker van M a r g a d a n t een toezegging, waardoor spreker op dat oogenblik geen bezwaren meer had.

Spreker heeft toen verklaard, mede namens collega V a n H o e v e, bevredigd te zijn en geen verdere actie meer te zullen voeren tegen de V.S.M.M., hetgeen spreker ook niet gedaan heeft. Dus heel iets anders, ernstiger, dan „het is welletjes”, zooals de heer M a r g a d a n t het voorstelde.

De verklaring van spreker's opmerking, gisteravond over het uitbrengen van zijn stem, is, dat er een speciale bestuursvergadering in Gelderland is gehouden, waarin spreker getracht heeft zijne zienswijze over te dragen. De overgroote meerderheid kon die niet deelen, zoolang de gevraagde waarborgen niet in de statuten waren vastgelegd. Die meerderheid meende dat, omdat het H.R. een artikel zou bevatten, dat

het Bestuur der V.S.M.M. ieder oogenblik het recht gaf dit te wijzigen, zonder iemand verantwoording schuldig te zijn. Ofschoon spreker deze versterkte zekerheid niet noodig vond, wilde spreker zijne mede-bestuurders en commissieleden, die zooveel jaren met hem gevochten hadden, zijn stem daarbij niet onthouden.

De heer Jan Visser wil niet over de gevoerde actie spreken. Uit het applaus der vergadering is wel gebleken, dat de heele Maatschappij tenslotte het werk van collega Margadant en zijne medewerkers apprecieert.

Spreker geloofde de meening van de overgrootste meerderheid der vergadering uit te spreken als hij zegt, dat wij den heeren Margadant en Loeb dankbaar zijn voor al hun werk en dat wij het volste vertrouwen hebben, dat ze dit gedaan hebben in den geest als hun was opgedragen.

Nu het voorstel Gelderland. Dit bevat twee punten:

- 1e. zij zijn niet voldaan over den invloed, die de medewerkende tandarts zal kunnen uitoefenen op den goeden gang van zaken;
- 2e. zij zijn niet tevreden over den Maatschappij-invloed, op het doen en laten van de Vereeniging.

Inzake het 1e punt heeft men het antwoord van Margadant gehoord. De Vereeniging kan zich onmogelijk in de eerste plaats laten beïnvloeden door de belangen of zienswijze van de ter plaatse medewerkende tandartsen. Zij heeft verdere strekking dan een direct practijkbelang van eenige collega's. Toch zijn deze niet overgeleverd aan die vereeniging, want de locale belangen worden besproken in de afdeeling. Spreker vindt het een eleganter oplossing dan die Gelderland zou wenschen. Spreker kan die bezwaren van Gelderland dus niet voelen.

Wat betreft punt 2 vindt spreker de vorm der vereeniging heel fraai. Spreker meent, dat er alleen een schakel ontbreekt en wel een overeenkomst tusschen de Maatschappij en de Vereeniging. Vreest een afdeeling, dat iets niet voldoende is geregeld en de kans loopt, dat dit in de statuten of het H.R. wordt geplaatst, dan moet men vragen, zulke dingen in de overeenkomst op te nemen. Spreker geloofde, dat het voor de vereeniging een handicap zou zijn, als ze niet het volle vertrouwen der Maatschappij achter zich weet en meent, dat Gelderland op de door hem aangegeven wijze alles kan krijgen, wat het wil.

De heer Margadant beantwoordt den heer Parmet nog. Spreker heeft collega Visser met genoegen gehoord. Er is inderdaad een overeenkomst, als genoemd, in concept aanwezig, al heeft spreker verzuimd, die in eerste instantie te noemen, omdat er nog aan gevijld wordt. Spreker is den heer Visser dankbaar voor zijn gedachte, die parallel loopt met die der commissie, terwijl er geen ruggespraak, met wie ook, door hem gehouden is.

De heer Sanders Ezn. doet het voorstel van orde om, nadat een spreker van Gelderland gesproken heeft, de discussie te sluiten.

De heer Van der Goot brengt iets in het midden over een persoonlijk feit. Spreker wenscht ertegen te protesteeren, dat de heer Margadant hem verweten heeft wantrouwen te hebben tegenover de besturende functionarissen in onze Maatschappij. Dat heeft spreker niet gezegd. Spreker kwam er tegen op, dat men de behartiging der belangen van de practijk in handen legt van één of twee leden van het Hoofdbestuur en dan niets meer zelve te zeggen heeft in eigen practijk. Spreker wil onderlinge samenwerking en geen dictatuur in de vereeniging. Spreker komt er verder tegen op, dat de heer Berkenbosch Berends bij hen als een dictator bekend zou staan.

De heer Berkenbosch Berends zal kort zijn en geen dingen met een persoonlijk tintje beantwoorden, daar die niets ter zake doen. Nu spreker hoort van het contact tusschen Vereeniging en Maatschappij, dat de commissie en de heer Visser wenschen, vraagt spreker, waarom men niet den korteren weg volgt en het vastlegt in de Statuten der Vereeniging. Daar staat b..v in art. 15:

„De Vereeniging wordt ontbonden, indien het Bestuur daartoe „besluit, met $\frac{3}{4}$ der uitgebrachte geldige stemmen in een vergadering, waarin ten minste 6 bestuursleden aanwezig zijn.”

Zoo heeft het bestuur dictatoriale macht om op eenigerlei oogenblik de vereeniging te ontbinden. Waarom de Statuten niet zoodanig veranderd, dat de medezeggenschap, die wij wenschen, daarin wordt vastgelegd en niet in een overeenkomst, een mantel-verdrag, dat toch ook niet in strijd met de statuten mag zijn. De heer Margadant heeft aan de Afd. Gelderland geschreven, dat de statuten die medezeggenschap verbieden. Hoe kan het dus wel in de overeenkomst?

Spreker voegt er aan toe, dat als deze vergadering besluit, dat die medezeggenschap niet in de Statuten gegeven kan worden, afd. Gelderland zich erbij neerlegt.

De heer Margadant zei, dat Gelderland gezwaaid was; dat kan een eer zijn, als men van iets afstapt, dat langzamerhand niet het juiste blijkt te zijn. Daarom zal Gelderland ook geen eigen systeem maken en als hier de beslissing gevallen is, er niet meer over spreken. In Gelderland heeft men gemeend, als goede leden van de Maatschappij, die honderden guldens en veel tijd hebben besteed om deze zaak te belichten, dat men tot het laatst daarvoor moet strijden. Vindt de vergadering Gelderland's standpunt niet goed, dan zal het zich daarbij neerleggen.

(Applaus).

De heer Margadant zegt, dat het wel niet gebruikelijk is, dat men na den voorsteller nog iemand anders het woord geeft. Spreker wil niet den heer Berkenbosch Berends verder bestrijden, doch een kleine verklaring geven. Het is spreker vanuit Utrecht ter oore gekomen, dat men dacht, dat niet-medezeggenschap der tandartsen insluit, dat

zij geen bestuursfunctie in de districten der vereeniging zouden kunnen hebben. Dit is niet het geval.

Wat betreft de medezeggenschap in de statuten vast te leggen, zou spreker gaarne het woord willen hooren van onzen juridischen deskundige, collega S a n d e r s. Spreker slaat met opzet Mr. N o r d T h o m s o n over, omdat hij geen collega is.

De heer J. S a n d e r s Ezn. vindt het vreemd. Hij zelve deed een voorstel van orde om de discussie's te sluiten. Maar de heer B e r k e n b o s c h B e r e n d s deed een vraag, die, wanneer bevredigend beantwoord, hem of de afdeeling Gelderland de oppositie zou doen intrekken. Daarom meent spreker zich gelukkig te achten dit antwoord te kunnen geven.

Spreker gelooft, dat wat de medezeggenschap der Maatschappij in de opgerichte vereeniging betreft, de Maatschappij alles heeft verkregen, wat wettelijk en juridisch mogelijk is. Zooals het nu is, heeft „het Departement van Justitie” er geen bezwaar tegen. Spreker geeft dit antwoord des te liever, omdat hij zich zoo onpartijdig voelt in deze aangelegenheid. Spreker ziet niet met zooveel liefde de totstandkoming van een regeling voor den middenstand. Maar nu de Maatschappij het eenmaal zoo gewild heeft, heeft men te volgen, nu het is uitgevoerd op een wijze, als niemand na zooveel jaren beter kan bedenken. Spreker zegt, dat Gelderland tevreden kan zijn zoolang gevochten te hebben en op het veld van eer niet sneuvelt, maar blijft leven om mede te werken op het zelf gekozen veld.

(Applaus).

De heer B e r k e n b o s c h B e r e n d s zegt, dat een bekend jurist verzekerd heeft, dat de Statuten, zonder eenige afbreuk eraan te doen, best gewijzigd zouden kunnen worden, zoodanig, dat de tandartsen volledige medezeggenschap krijgen. Als men zegt, laat Gelderland eens voor den dag komen met dergelijke Statuten, dan wil de afdeeling dit voor eigen kosten gaarne laten doen door dien jurist.

De V o o r z i t t e r resumeert het resultaat der discussie, haalt nog een brief van Mr. B o r s t aan, die stelling neemt tegen den jurist van de afd. Gelderland.

Er volgt een stemming over het voorstel Gelderland. Vòòr zijn slechts 27 stemmen, geen blanco stemmen, zoodat het verworpen is.

12. *Bindend Besluit Hoofdbestuur.*

De V o o r z i t t e r zegt, dat dit bindend besluit in Hilversum, door de vergadering is aangehouden. Spreker zou het betreuren, als hierover na het voorgaande veel discussie zou worden gehouden. Het B.B. heeft tot doel te zorgen, dat hoe de hulp aan den middenstand ook gegeven wordt, dit uniform gebeurt en dat aan niemand toegestaan wordt, iets anders te organiseeren of hulp aan een dergelijke organisatie te verleen.

De heer Berkenbosch Berends zegt, dat dit B.B. tegen Gelderland in het leven is geroepen. Nu Gelderland echter verklaard heeft, nimmer deze zaak zelfstandig te zullen regelen, vraagt spreker, of er geen modus te vinden is, het aantal B.B. niet te vermeerderen. Komt het in stemming, dan stemt Gelderland voor.

De Voorzitter schorst even de vergadering, ter overleg met den juridischen adviseur.

De Voorzitter stelt na overleg voor, dat, indien de Algemeene vergadering den wensch uitsprekt, dit B.B. in te trekken, en om te zetten in een gewoon besluit, het H.B. daarmee accoord gaat. Hierdoor worden de sancties daarop eenigszins anders.

De heer Margadant dringt met klem aan over te gaan tot het aannemen van een B.B. Spreker leest een pagina van een pamflet van „Tandverzorging” voor, welke instelling een brief richtte aan de directie der Utrechtsche Hypotheekbank te Utrecht. Spreker zegt, dat aan iets dergelijks tot nu toe gelukkig slechts niet-leden der Maatschappij meedoen. Spreker vraagt zich af, of het nu geldend besluit voldoende sanctie meebrengt. Hij ontkent zulks en dringt daarom aan het B.B. aan te nemen. (Applaus).

De heer Sanders Ezn. wil rustig zonder hoofdelijke stemming dit B.B. aannemen, ter completeering der zaak van den middenstand. Het resultaat van overtreding van een B. Besluit is schorsing of royement. Verandert men dit in een gewoon besluit, dan lijkt het, alsof men overtreding niet meer zoo zwaar vindt. Bindende Besluiten vindt men onplezierig. Maar last heeft alleen de overtreder ervan. En dat is ons doel.

De Voorzitter handhaaft nu het B.B., dat met algemeene stemmen wordt aangenomen.

De Voorzitter richt nu woorden van dank tot den heer Margadant, voor diens vele moeite en een woord van waardeering aan de Afd. Gelderland, die zich spontaan bij de inzichten der algemeene vergadering heeft kunnen neerleggen.

(Applaus).

Motie Paerl inzake C.Z.C.

De Voorzitter zegt, dat naar aanleiding der discussie over het ziekenfondsvraagstuk van gisteravond een motie van de C.Z.C. is binnengekomen.

De heer Paerl leest de motie voor. Zij luidt (ongeveer):

„Gehoord het betoog van collega Becker en de opmerkingen
„van collega Loeb, inzake de combinatie van de functies van

„H.B.-secretaris en voorzitter van de C.Z.C., verzoekt de C.Z.C. „de vergadering zich uit te spreken, of zij nog vertrouwen stelt in „het beleid van deze C.Z.C. in haar huidige samenstelling.”

Spreker licht toe, waarom hij en niet de Voorzitter der C.Z.C. de toelichting geeft. Dit is omdat de persoon van den voorzitter ook genoemd is. Men vraagt op het oogenblik geen uitspraak over de controverse polikliniek-huisbehandeling, omdat het ziekenfondsvraagstuk in zijn geheel in een volgende vergadering aan de orde zal komen. Maar de Commissie wil weten, of zij in haar huidige samenstelling nog het vertrouwen der vergadering heeft.

Ten tweede is er de opmerking van collega L o e b over de combinatie secretaris H.B. en voorzitter C.Z.C. De commissie heeft daarin gevoeld, dat collega S a l o m o n s het niet goed gedaan zou hebben. De commissie stelt er prijs op te verklaren, dat hij de zaken der commissie boven allen lof heeft behartigd. De commissie acht zich op het oogenblik niet gerechtigd, als C.Z.C. voort te werken, als men het beleid van haar voorzitter niet juist acht.

De heer L o e b vindt het „tant de bruit pour une omelette”. Spreker heeft de wenschelijkheid van een scheiding in de toekomst der twee functies uitgesproken onafhankelijk van den persoon, voor wien hij, onnoodig te zeggen, in de jarenlange samenwerking de grootste waardeering heeft gekregen. Spreker ziet S a l o m o n s liever in zijn veelomvattende functie van secretaris al zijn krachten daaraan geven, dan hem ten onder te zien gaan in twee functie's. Zulks ten nadeele der Maatschappij. Spreker ziet niet in, dat de vice-voorzitter der commissie het recht heeft, de zaak tot zoo'n persoonlijke hoogte op te voeren.

De heer B e c k e r acht deze motie absoluut prematuur. De besprekingen van gisteravond waren een eerlijke en loyale critiek en spreker wenscht er geen enkele consequentie aan te verbinden; het zou hem spijten, als de commissie dat deed. Spreker geeft in overweging, de motie in te trekken.

De heer S a l o m o n s wil twee punten gaarne beantwoorden. Na de nadere toelichting van den heer L o e b is deze persoonlijke zaak voor spreker geheel afgedaan.

De tweede kwestie is, dat er ook een zakelijke kant aan de motie zit. Overmorgen heeft de commissie de ontzaglijk moeilijke taak, haar eerste contact te vinden met den Centralen Bond van Ziekenfondsen in Nederland. Spreker voelt het als een verlichting van de taak der C.Z.C., als zij weet, dat zij daarheen gaat gesteund door de algemeene vergadering.

Dat is de hoofdreden, dat de commissie om een motie van goedkeuring vraagt.

De heer P o o l apprecieert het werk der commissie maar behoudt zich het recht van critiek voor. Indien hij die iets feller geuit heeft, behoeft zulks toch niet direct een motie van vertrouwen uit te lokken. Hij verzoekt met klem, de motie niet te doen doorgaan.

Ook de heer Flaumenhaft spreekt in dezen geest.

De heer Salomons zegt nogmaals, hoezeer de vriendelijkheid der collegae op prijs stellend, geen pluimen noodig te hebben. Maar een spontane verklaring, zonder motie, dat de vergadering onherroepelijk achter degestie der commissie staat, zoolang zij blijft binnen de richtlijnen, die jarenlang gevolgd zijn.

(Krachtig, lang aanhoudend applaus).

De Voorzitter zegt, dat het antwoord duidelijk is en de commissie kan doorwerken.

De motie wordt ingetrokken.

13. *Mededeelingen van den heer Jan Visser, Voorzitter der commissie tot bestudeering van het tandtechnikersvraagstuk inzake de overeenkomst met de V.L.H.T.*

De heer Visser wil den heer Berman duidelijk maken, wat voor de f 1000.—, waarnaar deze gisteravond vroeg, gepresteerd wordt.

Er is op het oogenblik een contrôle-systeem ingesteld, dat goed functionneert. Het is het fundament, waarop ons werk gebaseerd is. Nu het eenigen tijd werkt, weten we pas, waarover wij spraken. Voordien hebben wij geraamd en gegist.

Stel, dat een tandarts drie werkorders per dag afgeeft. Dat is niet veel; dat hij 200 dagen werkt. Dus per tandarts 600 werkorders. Er zijn 700 collega's Maatschappij-leden, dus er moeten 420.000 orderbriefjes gecontroleerd worden. En dit gebeurt. Elk briefje gaat door de handen van den controleur of een zijner employé's. Men voelt dat naast al het werk, het bijwonen van vergaderingen, het schrijven van rapporten, die belooning ontoereikend is en dat het gros van het geld voor de door ons geëischte contrôle opgebracht moet worden door de V.L.H.T. en de individueele leden. Elk laboratorium moet bepaalde formulieren gebruiken, die het betalen moet. Daarmede wordt niet alleen de prijs van het drukwerk maar ook tevens een zekere winst verschaft, die voor de contrôle wordt gebruikt. Dit contrôle-systeem heeft vele perspectieven geopend. Niet alleen de orderbriefjes, ook de balansen der laboratoria zijn er door te controleeren. Hun winsten, of die onredelijk zijn en of de tarieven „raison d'être" hadden. De laboratoriumhouders hebben alles voor de contactcommissie opengelegd. Komt nu een collega met klachten over een hooge prothese-prijs, dan kan men hem niet alle gegevens verschaffen. Men brengt den klager bij onzen adviseur, die voorrekenet, dat hij in eigen laboratorium duurder uit zou zijn. Dat is niet altijd het geval. Vergissen wij ons, dan zijn de tarieven niet goed. Natuurlijk moet het salaris van den technicus aan dezelfde eischen voldoen, als wij van de laboratoria eischen. Dat is immers de kern van ons werk: de honoraria der technici behoorlijk te doen zijn. Wij hadden dat aan de vrije concurrentie kunnen overlaten, ware het niet, dat de prijsregeling voor ons ingrijpen, ontaard was in het dwingen van tarieven beneden een

zeker peil, waarop het laboratorium onmogelijk het personeel behoorlijk kan bezoldigen.

Spreker komt zoo tot een ander vraagstuk van de contactcommissie: de loongrens. Deze hadden wij als werkhypothese gemiddeld op f 0.70 per uur gesteld (van gipsjongen tot 1 en technicus toe, aannemende, dat den bedrijfsleider zelf, medewerkend, een der hoogste salarissen toekwam). Dit nu is te hoog gebleken. We zouden bedrijven met te hooge basis scheppen; het is zeer wel mogelijk voor minder goede werkkrachten te krijgen. Op de volgende vergadering hoopt spreker een loonschaal voor te leggen, die dan nog gecontroleerd wordt.

Het resultaat zou zijn, dat er een kleine reserve zou overschieten, wat betreft het minimumtarief. Dit zou kunnen leiden tot een verlaging van dat tarief, doch het zou ook een reserve voor een ander doel kunnen zijn. Er zijn b.v. toestanden in het Zuiden, in Limburg, waar de tandarts ook van over de grens beconcurrereerd wordt (Duitsche en Belgische tandartsen). Die moeten wij helpen hun werk zoo voordeelig mogelijk en toch tegen redelijke vergoeding vervaardigd te krijgen. Zoo zijn er meer plaatselijke toestanden, waarmede gerekend moet worden. Spreker zegt voorstellen op de volgende vergadering toe.

Een tariefverandering, die nu al gebleken is noodig te zijn, is die voor reparaties, die zijn te hoog geraamd. Spreker verklaart dan eenige moeilijkheden met de partieele prothese. Ook de bepaling inzake de leerlingenkweek wenscht men te veranderen. Het Bemiddelingsbureau heeft zeer goed gewerkt. Nu blijkt, dat er geen aanbod is; ieder behoorlijk technicus schijnt emploti gevonden te hebben. Het zou dwaas zijn de leerlingenkweek weer vrij te laten met alles, wat er aan vast zit. Spreker komt de volgende maal met voorstellen.

Er zijn moeilijkheden van een ander karakter gekomen met het minimumtarief. Nu men niet meer met den prijs kan knoeien, geeft men stilletjes op andere wijze rabat, o.a. doordat sommige laboratoriumhouders zich tevens interesseeren bij den verkoop van tandtechnisch materiaal. Wij zullen tegen uitwassen met man en macht vechten. Ook hieromtrent kan men voorstellen tegemoet zien.

Dan is er contact noodig met de tandheekkundigen. Er is een voorloopig officieus, niet-bindend contact. Evenzoo met den vakbond der werknemers-tandtechnici. Het is nog geen vereeniging, in staat om in direct contact te treden met de Maatschappij en om tot een officieele overeenkomst te komen. Wel is er al contact met de tandheekkundigen.

Wij moeten tenslotte en met werkgevers en met werknemers overeenkomsten hebben, om uiteindelijk een wettelijke sanctie op onze afspraak te verkrijgen en zoo ook niet-leden der Maatschappij te kunnen dwingen, dat te doen, wat noodig is tot een behoorlijke uitoefening der tandtechniek en het scheppen van behoorlijke toestanden in de tandheekkunde in Nederland.

(Applaus).

De heer R o d e r m o n d hoort met genoegen de invoering van

loonschalen. Behalve het Zuiden zou spreker ook verschil willen maken tusschen hoofdsteden en peripherie.

De heer *Flaumenhaft* signaleert een bepaald soort knoeien van een laboratorium met den prijs.

De heer *Visser* kan nog niets zeggen omtrent den vorm van de loonschalen. Dat weet hij zelf nog niet; ze zijn in studie. Den misstand, door collega *Flaumenhaft* genoemd, kent spreker. Spreker vreest dien niet. Zoo er onder allen gezamenlijk enkele zijn, die glad genoeg zijn een tijdlang ongestraft te knoeien, dan zullen zij eens tegen de lamp loopen, zeer zeker als onze contrôle gesloten is.

Spreker heeft nog iets vergeten. Op de volgende vergadering zullen ook voorschriften worden behandeld, waaraan de tandarts zal hebben te voldoen als hij een laboratorium exploiteert. Ook die loonen moeten in orde zijn. Uit de enquête indertijd is gebleken, dat zulks voor 98% in orde is, en waar er zooveel ander werk te verrichten was, hebben wij gedacht, dat door bespreking die 2% ook in orde zou komen. Doch nu komt het oogenblik, dat wij den ring moeten sluiten en onszelf ook dwingende maatregelen moeten opleggen inzake de loonen. Als de tandartsen dan ook onder de contrôle-maatregelen vallen, is er zeer weinig kans op geknoei van langen duur.

Spreker verzoekt, de voorstellen hieromtrent, als ze tijdig gereed zijn, naar de afdelingen te sturen. (Applaus).

De *Voorzitter* dankt den heer *Visser* voor zijn voortreffelijk bericht.

14. *Mededeelingen inzake Schooltandverzorging.*

De *Voorzitter* zegt, dat het D.B. met „Het Ivoren Kruis” en de Commissie voor Schooltandverzorging eenige besprekingen heeft gehad, omdat men een zekere opleving in deze materie verwacht, mede door de propaganda van „Het Ivoren Kruis”.

Het H.B. stelt zich voor, tot decentralisatie te komen. De afdelingen krijgen een afdelingscommissie voor schooltandverzorging, opdat die de organisatie intensiever ter hand nemen. De bestaande commissie zal een centrale commissie worden, waaronder de afdelingscommissies zullen ressorteeren. Bovendien zullen daar de studiepunten nader uitgewerkt worden. Hiervan zal verslag worden uitgebracht in een volgende vergadering, o.a. over de instructie voor schooltandartsen, de preventieve contrôle op schooltandverzorging, enz., enz.

Met „Het Ivoren Kruis” en de Ned. Vereeniging voor Sociale Tandheelkunde zal men centraal samenwerken om versnippering te voorkomen, alsmede het langs elkaar heen propageeren en organiseeren. Op welke wijze dit zal gebeuren, zal nog nader bericht worden.

De Commissie voor Schooltandverzorging heeft een enquête gehouden om zich te vergewissen, hoeveel collega's zich beschikbaar stellen

voor interne propaganda. Dit waren een 70-tal. Deze zullen bijeen-
groeopen worden, een soort propaganda-avond.

Dan zullen die collega's in hunne afdelingen aan het werk kunnen
gaan.

Verder ziet men onder de oogen een cursus voor aanstaande school-
tandartsen. Het doorloopen hiervan zal een pré zijn bij eventueele aan-
stelling als schooltandarts. Dit is in principe besproken in het H.B.

De samenwerking met „Het Ivoren Kruis” is buitengewoon aange-
naam. De bedoeling is, aan de afdeulingscommissie's iemand toe te voe-
gen, dus een correspondent voor „Het Ivoren Kruis”. Deze zorgt voor de
propaganda en de Maatschappij voor de organisatie.

De heer K o r i n g vraagt naar het mondonderzoek op school door
de medici. Deze zeggen soms, dat in een mond behandeld door een
tandarts melkelementen verwijderd moeten worden in tegenstelling
met de meening van den tandarts en schrijft dan een kaartje om het kind
naar den tandarts te verwijzen.

De heer E i b r i n k J a n s e n zegt, dat die misstand al jarenlang
bestaat. Men heeft al eens geprobeerd, zich tot de organisatie der school-
tandartsen te wenden, doch dit was zoo moeilijk in den juisten vorm te
gieten, dat spreker er geen heil in ziet.

De heer V a n d e r G o o t wil op ouderavonden van de scholen
meer over de schooltandverzorging spreken.

De V o o r z i t t e r zegt, dat dit de bedoeling is. Men kan de medici
er uitnoodigen. De spreker op zoo'n avond kan beter iemand uit een
andere afdeling zijn.

15. *Plaatsbepaling der volgende Algemeene Vergadering.*

De V o o r z i t t e r zegt, dat er een uitnoodiging van Limburg is
ontvangen.

Vermoedelijk zal het Maastricht worden (applaus) en wel in den tijd
der vacantiekaarten.

C.Z.C. en Ziekenfonds-vraagstuk.

De V o o r z i t t e r geeft aan de redactie-commissie eenige aanwijzingen
over het bewerken dezer stof in het te publiceeren verslag.

16. *Rondvraag.*

De heer P o o l geeft — op verzoek van den heer B e r m a n —
eenige verklaringen omtrent de herkomst van een bedrag, aan het
Steunorgaan geschonken van den „Zondagsdienst” te Rotterdam.

Op een vraag van den heer P o o l antwoordt de heer L o e b, dat
elke afdeling het recht heeft het stenogram der vergadering tegen f 7.50
te koopen.

De heer Schutte vraagt naar een ingekomen stuk, dat hij niet heeft hooren voorlezen.

De heer Salomons leest een brief voor, die hij dacht, dat aan hem persoonlijk gericht was en waarin de chirurg Wieberdink mededeelt, over de z.g. „lachgas-narcose”, waarover zijne meening sterk afwijkt van die van eenige zijner collega's, die op de laatste vergadering der V. v. N. T. in Utrecht het woord voerden, gaarne een onderhoud met het Maatschappij-bestuur te willen hebben. De lachgas-kwestie was uitvoerig in het H.B. besproken. De overwegende meerderheid was van meening, dat het niet op den weg der Maatschappij lag, in deze een proefproces uit te lokken. Ook werd van den Minister van Sociale Zaken een dienstaanschrijving ontvangen met verzoek om publicatie van deze mededeeling in het orgaan van de Maatschappij. Het D.B. heeft den heer Wieberdink toen geantwoord, dat het de zaak als afgedaan beschouwde.

De heer Schutte Jr. zegt, dat de zaak niet uit is. Er is verschil van interpretatie van hetgeen in de wet staat. Er is een principieele beslissing noodig van een rechterlijk college. Dat kan uitgelokt worden door een bepaalde groep tandartsen, of het kan, dat de vakorganisatie zegt: deze zaak is voor ons van voldoende belang om deze procedure te laten voeren. Waar het een groep tandartsen betreft, die niet aan den zelfkant der Maatschappij staat en die zich houdt aan hetgeen zoo uitgemaakt zal worden, vindt spreker het laatste gerechtvaardigd.

De Voorzitter zegt, dat alles in het H.B. uitvoerig is besproken. Het H.B. is tot de conclusie gekomen, dat het huidige wetsartikel niet toelaat, bedoeld apparaat te gebruiken. Ook het advies van den Gezondheidsraad luidt afwijzend.

Opeen vraag van den heer Buismann geeft de Voorzitter toe, dat de missive van den Minister den indruk geeft niet door een deskundige te zijn geschreven.

De heer Buismann adviseert, den Minister duidelijk te maken, waarom het hier gaat, of het gebruik van het toestel een narcose is of niet. Dit wordt door de gebruikers ontkend. Uit de ministerieele missive zal men lezen, dat de tandartsen willens en wetens de wet overtreden. Die blamage mogen wij niet op ons laten zitten, zelfs niet door den Minister van Sociale Zaken.

De heer Van Hasselt kan de redenen billijken, op grond waarvan de Maatschappij dit niet moet entameeren. Maar dat was niet op grond van het feit, dat het H.B. meent, dat de tandarts niet bevoegd is. Daar heeft het H.B. geen zeggingskracht over. De bewoordingen van het rondschriften van den Minister zijn ongelukkig, omdat het groote geschilpunt van voor- en tegenstanders van het toestel er niet door is opgelost, maar in het midden is gelaten. Spreker is het met den heer Schutte eens, dat de zaak uitgemaakt moet worden.

De Voorzitter zegt nadere overweging toe, wat met de aanschrijving van den Minister moet worden gedaan en belooft den heer Schutte op de hoogte te zullen houden.

De heer Sanders Ezn. stelt er prijs op mede te deelen, dat hij het volkomen eens is met wat de heeren Buisman en Van Hasselt hebben gezegd.

De heer Van Deirse zegt, dat het, door het besluit der algemeene vergadering, den leden niet geoorloofd is samen te werken met een vereniging, waaromtrent de heer Margadant een pamflet heeft voorgelezen. Terecht, want het schaadt de tandheelkundige verzorging der massa en onzen stand.

Spreeker vraagt, of het niet mogelijk is maatregelen tegen zulke maatschappijen te nemen in samenwerking met den medischen stand en de regeering door b.v. beperking van vestiging door middel van het vestigingsbesluit.

De Voorzitter zegt overweging toe.

De heer Baerents vraagt naar een onderzoek van de geleverde materialen door de dental depôts, naar de service van deze voor het in orde houden onzer installaties.

De Voorzitter zegt, dat het dental depôt-wezen nog niet onder toezicht der Maatschappij staat. Wij hebben wel een contactcommissie om met die heeren contact te zoeken.

Spreeker zal overwegen, in hoeverre de opmerkingen in aanmerking komen om er overleg over te plegen.

De heer Berkenbosch Berends vraagt naar de mogelijkheid, de stukken als beschrijvingsbrief nog eerder te ontvangen, opdat daarna nog een afdelingsvergadering kan worden gehouden vòòr de algemeene vergadering.

De heer Rozendal verzoekt in contact te treden met de Vereniging van Nederlandsche Tandartsen, opdat deze hare Novembervergadering op een andere datum houdt, daar die altijd in conflict komt met de afdelingsvergadering.

De heer Flaumenhafte verzoekt, in het *Tijdschrift voor Tandheelkunde* niet alleen de candidaat-leden der Maatschappij, doch ook de aangenomen leden op te nemen.

De heer Salomons zegt zulks toe.

De Voorzitter sluit te 1.40 met dank aan allen, de vergadering.

De Redactie-Commissie:
BERTHOLD H. DE BEER.
J. A. SALOMONS.

LIJST VAN CANDIDAAT-LEDEN

Eventueele bezwaren moeten binnen vier weken worden ingediend bij den Secretaris der Maatschappij. — (art. 2 H.R.).

H. A. Kuy l m a n, Bilthoven,	(afd. Utrecht).
F. O f f e r g e l t, Utrecht,	(afd. Utrecht).
H. J. F. R o o s, Elst,	(afd. Gelderland).
J. H. A. B a r e n t s, Maartensdijk,	(afd. Utrecht).
G. G r o e n e v e l d, Amsterdam,	(afd. Amsterdam).
H. H. V e d e r, Rotterdam,	(afd. Rotterdam en O.).

LIJST VAN NIEUWE LEDEN

Als *nieuwe* leden zijn aangenomen :

L. v a n H e n g e l, Hoogestraat 4, Dieren.

J. M a g e r, Vrieseplein 2, Dordrecht.

O. P. R. E l e m a, Lange Nieuwstraat 141, Schiedam.

Mej. I. A. S t r a a t s m a, Adriaan de Jongestraat 12, Haarlem.

De Algemeene Vergadering der Maatschappij (zomervergadering) zal plaats hebben op 1 en 2 Juli a.s. te Maastricht.

EENIGE GEGEVENS EN WENKEN.

1. Het algemeen secretariaat der Maatschappij is gevestigd Anton Mauvelaan 9, Bussum, telef. 3225.

---
2. Voor assistentie, waarneming of overname van praktijk zich uitsluitend te wenden tot het Bemiddelingsbureau. Leider: J. H. C. Riddering, Leidscheweg 82, Utrecht.

---
3. De Redactie van het Tandheelkundig Jaarboekje is gevestigd Anton Mauvelaan 9, Bussum.

---
4. Het Incasso-bureau van de maatschappij staat onder leiding van Mr. G. H. E. Nord Thomson, Turfmarkt 8, Leiden.

---
5. De penningmeester van het steunorgaan der Mij. is J. J. Backer Dirks, Hoogstraat 219a, Rotterdam. Gelden te remitteeren aan de Twentsche Bank, rekening letter S van J. J. Backer Dirks of de postrekening van den penningmeester nr. 248849.

---
6. Aanvragen voor de ongevallen- en ziekteverzekeringpolis op de speciale Maatschappij-voorwaarden, te richten aan de directie der verzekeringsbank: de Nieuwe Eerste Nederlandsche, Prinsessegracht 13, den Haag.

---
7. Den leden der Mij. wordt dringend verzocht geen persoonlijke besprekingen met een ziekenfonds te voeren, alvorens vooraf inlichtingen te hebben ingewonnen bij de betreffende afdelings-ziekenfondscommissie. — Dit voorkomt latere moeilijkheden!

---
8. Collegae, die het voornemen hebben een praktijk over te nemen, waaraan een ziekenfonds-praktijk verbonden is, worden, in hun eigen belang, aangeraden, alvorens daartoe over te gaan, inlichtingen in te winnen bij de Centrale Ziekenfonds-Commissie.

---
9. Het secretariaat der Centrale Ziekenfondscommissie is gevestigd bij W. van Eupen, van Bijleveldsingel 1, Nijmegen.

**Ned. Mij. t. b. d. Tandheelk. — Ver. Lab. houd.
Tandtechnici.**

ARBEIDSBEMIDDELING VOOR TANDTECHNICI
(Frombergdwarsstraat 5, Arnhem)

Stand der Arbeidsbemiddeling op 15 April 1938.

Stand op 15 Maart 1938, 40 werkzoekenden.

Van 15 Maart tot 15 April bijgeschreven 2.

Aanvragen van werkgevers 8.

Geplaatst 6.

Afgevoerd uit anderen hoofde 1.

Overgebleven 35, t.w. 9 eerste technici, 14 tweede technici, en 12 gevorderde leerlingen, waarvan 16 werkeloos.

**Laboratoria, aangesloten bij de Vereeniging
van Laboratoriumhoudende Tandtechnici in
Nederland**

(Secr. Ampèrest. 75, Den Haag. Tel. 332015, postrek. 217307)

Lijst der aangesloten Laboratoria.

H. C. Stikkel	Alkmaar
Amst. Tandt. Lab. N.V. J. C. Adriaansen . . .	Amsterdam
L. M. Fritz Jr.	Amsterdam
„Orthodontie” Tandtechn. Lab. C. L. Baak . . .	Amsterdam
K. H. F. Rammelt Jr.	Amsterdam
J. A. Dürschke Jr.	Amsterdam
E. Thomas	Amsterdam
J. van Wezel	Amsterdam
N. G. Pieters	Amersfoort
P. van Toledo	Amersfoort
Tandtechnisch Laboratorium v/h B. Burghoorn .	Apeldoorn
Th. Cappetti	Arnhem
Gebr. Tolmeijer	Arnhem
K. den Hartog	Assen
G. Limburg	Baarn
P. Backes	Bergen op Zoom
G. M. L. Augustijn	Bussum
Joh. Schouten	Delft
M. v. d. Graaf	Dordrecht
J. H. Kemp	Dordrecht
A. C. van Dommelen	Gouda
J. Appelhof	Groningen
Groninger Tandtechnisch Laboratorium	Groningen
Max Reneman N.V.	
F. Siemer	Groningen
A. F. J. Bernard	Den Haag
J. R. Fruitema	Den Haag
N.V. Moerhuis & Segboer	Den Haag

B. v. d. Neut	Den Haag
W. Neefs	Den Haag
Jac. Poot	Den Haag
A. Westra	Den Haag
A. van Zadel	Den Haag
W. Geuzebroek	Haarlem
J. v. d. Kuy	Haarlem
M. Takken	Haarlem
Y. Meyer	Heerenveen
J. J. Verharen	Heerlen
A. Muzerie	Den Helder
J. Bolhuis	Hengelo
Gooisch Tandtechn. Lab. L. P. H. v. d. Berg	Hilversum
Hilversumsch Tandtechnisch Lab. J. Jacobs	Hilversum
P. F. J. Felten	Laren
Friesch Tandt. Lab. Ombelet & Jorna	Leeuwarden
H. Kooistra	Leeuwarden
Tandt. Lab. v. d. Woude	Leeuwarden
A. L. van Bergen Henegouwen	Leiden
F. G. Smithuis	Lochum
Gebr. Mueller	Maastricht
G. Halvax	Rotterdam
L. W. F. Lacroix	Rotterdam
C. Th. Leenders	Rotterdam
W. van der Meulen	Rotterdam
M. J. A. van Noy	Rotterdam
J. F. de Regt	Rotterdam
L. E. Roelofsen	Rotterdam
Rotterdamsch Tandtechn. Lab. W. A. Tieleman	Rotterdam
J. van Solingen	Scheveningen
H. J. Volbeda	Sneek
B. H. Cohen	Tilburg
Jos. Helwes	Tilburg
P. C. A. Broek	Utrecht
H. Hopman	Utrecht
H. J. Jetses	Utrecht
A. Meyer	Utrecht
L. M. J. Ostendorf	Utrecht
J. L. Schappert	Utrecht
C. Veth	Utrecht
D. Volbeda	Utrecht
J. v. d. Wildt	Voorburg
D. M. de Leve	Wildervank
S. A. May	Winschoten
J. Siesling	Zwolle
A. L. Rozendaal	Zeist

Gelijkstelling verleend tot 12 Mei 1938 aan R. Hoeve, laboratoriumhouder te 's-Gravenhage.